

PLAN OCHRONY DLA KOZIENICKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO (projekt)

Rozdział 1

Cele ochrony przyrody oraz przyrodnicze, społeczne i gospodarcze uwarunkowania ich realizacji

§ 1.1. Ogólnymi celami ochrony przyrody Koziennickiego Parku Krajobrazowego, zwanego dalej „Parkiem”, są:

- 1) zachowanie ekosystemów leśnych, lądowych ekosystemów nieleśnych oraz ekosystemów wodnych, wraz z całym bogactwem występujących w nich gatunków grzybów, roślin i zwierząt, w tym zwłaszcza chronionych, rzadkich, ginących i zagrożonych oraz zbiorowisk roślinnych i siedlisk przyrodniczych;
- 2) zachowanie i poprawa możliwości trwałego i stabilnego funkcjonowania ekosystemów, w tym utrzymanie powiązań w obrębie Parku oraz powiązań z zewnętrznymi układami przyrodniczymi;
- 3) stabilizowanie i przywracanie utraconej różnorodności biologicznej na poziomie ekosystemów, siedlisk oraz rodzimych i zdomowionych gatunków i genotypów grzybów, roślin i zwierząt;
- 4) zachowanie walorów kulturowych i krajobrazowych, w tym elementów charakterystycznego krajobrazu kulturowego;
- 5) sukcesywna poprawa stanu wszystkich komponentów środowiska;
- 6) zrównoważone użytkowanie zasobów przyrody;
- 7) ograniczenie negatywnych oddziaływań na zasoby przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe Parku;
- 8) udostępnianie Parku dla celów turystycznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, przy zachowaniu jego walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych.

2. Do szczegółowych celów ochrony Parku należą:

1) w zakresie ochrony przyrody nieożywionej i gleb:

- a) poprawa parametrów jakościowych powietrza atmosferycznego,
- b) zachowanie naturalnych form ukształtowania terenu, w tym szczególnie zapewnienie ochrony i nienaruszalności naturalnej rzeźby terenu,
- c) utrzymanie naturalnych procesów geomorfologicznych,
- d) zachowanie struktury przestrzennej gleb, ze szczególnym uwzględnieniem gleb organicznych,
- e) zachowanie gleb leśnych w dobrym stanie,
- f) poprawa parametrów jakościowych i struktury gleb rolniczych,
- g) ograniczanie antropogenicznych przekształceń powierzchni ziemi;

2) w zakresie ochrony zasobów wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochrony ekosystemów wodnych:

- a) poprawa parametrów jakościowych i ilościowych wód powierzchniowych,
- b) gospodarowanie wodą prowadzące do utrzymania i ewentualnie zwiększenia zasobności wodnej terenu,
- c) zachowanie lub poprawa parametrów jakościowych i ilościowych wód podziemnych,
- d) zachowanie funkcji oraz naturalności siedlisk hydrogenicznych mających znaczenie dla funkcjonowania całych ekosystemów i wzmacniających różnorodność biologiczną,
- e) powstrzymanie odwadniania i zwiększenie zasobności wodnej terenu oraz utrzymanie naturalnej struktury hydrograficznej,
- f) zachowanie różnorodności cennych ekosystemów wód płynących i stojących charakterystycznych dla regionu oraz będących obszarami występowania chronionych i rzadkich gatunków;

3) w zakresie ochrony zbiorowisk roślinnych, w tym chronionych siedlisk przyrodniczych:

- a) zachowanie różnorodności oraz utrzymanie lub poprawa stanu ochrony właściwych dla regionu siedlisk przyrodniczych objętych ochroną prawną, w szczególności:
- i) 2330 Wydry śródlądowe z murawami napisakowymi¹,
  - ii) 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion*,
  - iii) *6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* – płaty bogate florystycznie),
  - iv) 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*),
  - v) 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji,
  - vi) 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea nigrae*),
  - vii) 7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*,
  - viii) 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*),
  - ix) *91D0 Bory i lasy bagienne,
  - x) *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródłiskowe,
  - xi) 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*),
  - xii) 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercetea robori-petraeae*),
  - xiii) *91I0 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*),
  - xiv) 91P0 Wyżynny jodłowy bór mieszany (*Abietetum polonicum*),
  - xv) 91T0 Śródlądowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum*),
- b) zachowanie różnorodności zbiorowisk roślinnych właściwych dla ekosystemów leśnych, nieleśnych oraz torfowiskowych i bagiennych regionu,
- c) utrzymanie i poprawa wysokich walorów przyrodniczych najcenniejszych ekosystemów leśnych i nieleśnych Parku chronionych w rezerwatach przyrody;
- 4) w zakresie ochrony gatunków roślin i grzybów oraz ich siedlisk:
- a) zachowanie różnorodności gatunkowej roślin i grzybów na ich naturalnych stanowiskach, oraz poprawa warunków ich występowania poprzez kształtowanie i wzmacnianie naturalnych cech ekosystemów, a także utrzymywanie ekosystemów półnaturalnych i stosowanie odpowiednich metod gospodarczych,
  - b) zapewnienie warunków do utrzymania lub wzrostu liczebności populacji rzadkich, ginących, zagrożonych i innych cennych gatunków podawanych z terenu Parku, w tym:
    - i) grzybów: tarczówka bezkształtna *Aleurodiscus amorphus*, świecznik rozgałęziony *Artomyces pyxidatus*, kolcownica świerkowa *Bankera violascens*, łysiczka bagienna *Bogbodia uda*, pięknoróg dwuprzegrodowy *Calocera furcata*, stułka cynamonowa *Coltricia cinnamomea*, zasłonak morelowy *Cortinarius armeniacus*, kopułek łąkowy *Cuphophyllum pratensis*, dzwonek niebieskofioletowy *Entoloma placidum*, dzwonek ciemniejący *Entoloma turci*, kisielnica trzoneczkowa *Exidia truncata*, ozorek dębowy *Fistulina hepatica*, hełmówka błotna *Galerina paludosa*, hełmówka torfowcowa *Galerina sphagnorum*, hełmówka pniakowa *Galerina triscopa*, piestrzenica infułowata *Gyromitra infula*, piaskowiec kasztanowaty *Gyroporus castaneus*, soplówka jeżowata *Hericium erinaceum*, soplówka jodłowa *Hericium flagellum*, bocznianka białoszara *Hohenbuehelia fluxilis*, mokronóżka czerniejąca *Hydropus atramentosus*, szczeciniak jodłowy *Hymenochaete cruenta*, maślanka torfowcowa *Hypholoma elongatum*, maślanka płonnikowa *Hypholoma polytrichi*, błyskoporek rozpostarty *Inonotus hastifer*, porokolczak lśniący *Irpex*

---

¹ Kod cyfrowy podany przy nazwach siedlisk przyrodniczych oraz wybranych gatunków roślin i zwierząt zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2014 r. poz. 1713). „*” oznacza siedliska priorytetowe

nitidus, smolucha bukowa *Ischnoderma resinosum*, mleczaj złocisty *Lactarius chrysorrheus*, pępóweczka pomarańczowa *Loreleia postii*, drobnoporek sproszkowany *Oligoporus ptychogaster*, pępówka rdzawoszara *Omphalina oniscus*, trwałoporka różnobarwna *Perenniporia medulla-panis*, ciemnotwardnik tuskowaty *Phaeomarasmium erinaceus*, korkoząb czarniawy *Phellodon niger*, żylak czerwony *Phlebia rufa*, bokówka biała *Pleurocybella porrigens*, bocznik rowkowanotrzonowy *Pleurotus cornucopiae*, bocznik tyżkowaty *Pleurotus pulmonarius*, drobnoluszczyk najmniejszy *Pluteus pusillus*, czyreń sosnowy *Porodaedalea pini*, strocniczek złotawy *Pseudomerulius aureus*, gołąbek ciemniejący *Russula livescens*, sarniak dachówkowaty *Sarcodon imbricatus*, siedzeń sosnowy *Sparassis crispa*, skórnik wielobarwny *Stereum ostrea*, chropiatka lejkowata *Thelephora caryophyllea*, kordyceps główkowaty *Tolypocladium capitatum*, trzęsak listkowy *Tremella foliacea*, niszczyk liściastodrzewny *Trichaptum bifforme*, gąska czarnołuskowa *Tricholoma atrosquamosum*, gąska gołębia *Tricholoma columbetta*, gąska zielonka *Tricholoma equestre*, buławka sitowata *Typhula filiformis*, buławka rurkowata *Typhula fistulosa*,

- ii) grzybów zlichenizowanych (porostów): rzędniczka pospolita *Accrocordia gemmata*, szyfrzyk zmienny *Alyxoria varia*, obrotnica rzęsowata *Anaptychia ciliaris*, plamica plamista *Arthonia arthonioides*, plamica rozsiana *Arthonia dispersa*, plamica pośrednia *Arthonia mediella*, plamica promienista *Arthonia radiata*, plamica kasztanowata *Arthonia spadicea*, plamiec jasny *Arthothelium ruanum*, kropniczka nikła *Bacidia subincompta*, wyprószek główkowaty *Biatora globulosa*, wyprószek oczkowy *Biatora ocelliformis*, grzybośliz ziarnisty *Bilimbia sabuletorum*, włostka brązowa *Bryoria fuscescens*, włostka spleciona *Bryoria implexa*, włostka ciemniejsza *Bryoria subcana*, brunatka Schaerera *Buelia schaeferi*, pałecznik jodłowy *Calicium adpersum*, pałecznik jasny *Calicium glaucellum*, pałecznik brązowy *Calicium salicinum*, pałecznik zielony *Calicium viride*, tocz chrobotkowy *Carbonicola anthracophila*, krzyżek buławkowaty *Catillaria nigroclavata*, płucnica islandzka *Cetraria islandica*, płucnica płotowa *Cetraria sepincola*, nibypłucnik okazały *Cetrelia cetrarioides*, nibypłucnik wątpliwy *Cetrelia olivetorum*, trzonecznica kartuska *Chaenoteca chlorella*, trzonecznica żółta *Chaenotheca chrysocephala*, trzonecznica rdzawa *Chaenotheca ferruginea*, trzonecznica otrębiasta *Chaenotheca furfuracea*, trzonecznica zielonawa *Chaenotheca phaeocephala*, trzonecznica proszkowata *Chaenotheca stemonea*, trzonecznica łuseczkowata *Chaenotheca trichialis*, trzonecznica naga *Chaenotheca xyloxena*, złociszek jaskrawy *Chrysothrix candelaris*, chrobotek leśny *Cladonia arbuscula*, chrobotek koralkowy *Cladonia coccifera*, chrobotek rosochaty *Cladonia foliacea*, chrobotek zgrubiwały *Cladonia incrassata*, chrobotek delikatny *Cladonia parasitica*, chrobotek mączysty *Cladonia pleurota*, chrobotek reniferowy *Cladonia rangiferina*, chrobotek kolczasty *Cladonia rangiformis*, chrobotek trocinowaty *Cladonia scabriuscula*, chrobotek łuskowaty *Cladonia squamosa*, chrobotek alpejski *Cladonia stellaris*, chrobotek rozdęty *Cladonia turgida*, jaseńka Griffitha *Cliostomum griffithii*, mąkla tarniowa *Evernia prunastri*, smeraczek Vězdy *Felhaneropsis vezdae*, żółtlica chropowata *Flavoparmelia caperata*, literak właściwy *Graphis scripta*, pustułka rurkowata *Hypogymnia tubulosa*, popielak pylasty *Imshaugia aleurites*, zaskórniaczek filcowaty *Inoderma byssaceum*, promianek jodłowy *Lecanactis abietina*, miseczniczka Naegela *Lecania naegeli*, miseczniczka kasztanowata *Lecanora argentata*, granicznik płucnik *Lobaria pulmonaria*, przylepnik łuskawy *Melanelixia glabrata*, przylepnik brodawkowaty *Melanelixia subargentifera*, przylepniczka szorstka *Melanohalea elegantula*, tarczynka dziurkowana *Menegazzia terebrata*, picik żółtawy *Microcalicium disseminatum*, ochrost pyszny *Ochrolechia androgyna*, ochrost niepozorny *Ochrolechia arborea*, ochrost sproszkowany *Ochrolechia microstictoides*, ochrost zielonkawy *Ochrolechia subviridis*, pismaczek bładny *Opegrapha niveoatra*, pismaczek pęcherzykowy *Opegrapha vermicellifera*, pawężnica rozłożysta *Peltigera horizontalis*, pawężnica łuseczkowata *Peltigera praetextata*, otwornica szkarłatna *Pertusaria coccodes*, otwornica uwieńczona *Pertusaria coronata*, otwornica żółtawa *Pertusaria flavida*, soreniec dachówkowaty *Physconia persidiosa*, przyproszka ochrowa *Piccolia ochrophora*, płucnik modry *Platismatia glauca*, mąklik otrębiasty *Pseudoevernia furfuracea*, pawieczarka rudawa *Pseudoschismatomma rufescens*, biedronecznik zmienny *Punctelia subrudecta*, otocznica lśniąca *Pyrenula nitida*, otocznica drobna *Pyrenula nitidella*, odnożyca mączysta *Ramalina farinacea*, odnożyca kepkowa *Ramalina fastigiata*, odnożyca jesionowa *Ramalina fraxinea*, odnożyca opylona *Ramalina pollinaria*, krupczyk pałecznikowy *Thelomma ocellatum*, brązowniczką brązową *Tuckermanopsis chlorophylla*, brodaczką rogowatą *Usnea ceratina*, brodaczką zwyczajną *Usnea dasypoga*, brodaczką nadobną *Usnea florida*, brodaczką kepkową *Usnea hirta*, brodaczką kędzierzawą *Usnea subfloridana*, ospowiec półkulisty *Varicellaria hemisphaerica*, złotlinka jaskrawa *Vulpicida pinastri*, bukwik zielonawy *Zwackhia viridis*,

- iii) mszaków: krzywoszyj korzeniowy *Amblystegium radicale*, zwiślik wiciowy *Anomodon viticulosus*, próchniczek błotny *Aulacomnium palustre*, bezlist zwyczajny *Buxbaumia aphylla*, mokradłoszka zaostzona *Calliergonella cuspidata*, drabik drzewkowy *Climacium dendroides*, widłoząb błotny *Dicranum bonjeanii*, dzióbkwiec Zetterstedta *Eurhynchium angustirete*, gładysz paprociowaty *Homalia trichomanoides*, limprichtia długokończysta *Limprichtia revolvens*, miechera spłaszczona *Neckera complanata*, borześlad torfowy *Pohlia sphagnicola*, płonnik cienki *Polytrichum strictum*, torfowce *Sphagnum sp.*, tujowiec szerokolistny *Thuidium recognitum*, tujowiec tamaryszkowy *Thuidium tamariscinum*, biczyca trójwrębna *Bazzania trilobata*, nowellia krzywolistna *Nowellia curvifolia*, natorfek nagi *Odontoschisma denudatum*, skosatka zanokcicowata *Plagiochila asplenioides*,
- iv) roślin naczyniowych: czosnek niedźwiedzi *Allium ursinum*, modrzewnica zwyczajna *Andromeda polifonia*, ukwap dwupienny *Antennaria dioica*, orlik pospolity *Aquilegia vulgaris*, łopian gajowy *Arctium nemorosum*, mącznica lekarska *Arctostaphylos uva-ursi*, parzydło leśne *Aruncus sylvestris*, marzanka barwierska *Asperula tinctoria*, traganek piaskowy *Astragalus arenarius*, podejźrzon księżycowy *Botrychium lunaria*, dzwonek szczeciniasty *Campanula cervicaria*, dzwonek szerokolistny *Campanula latifolia*, turzyca strunowa *Carex chordorrhiza*, turzyca obła *Carex diandra*, turzyca bagienna *Carex limosa*, dziewięciśli beżłodygowy *Carlina acaulis*, centuria pospolita *Centaureum erythraea*, buławnik czerwony *Cephalanthera rubra*, pomocnik baldaszkowy *Chimaphila umbellata*, pluskwica europejska *Cimicifuga europaea*, kukułka Fuchsa *Dactylorhiza fuchsii*, kukułka krwista *Dactylorhiza incarnata*, kukułka plamista *Dactylorhiza maculata*, kukułka szerokolistna *Dactylorhiza majalis*, wawrzynek wilczelyko *Daphne mezereum*, goździk piaskowy *Dianthus arenarius*, naparstnica zwyczajna *Digitalis grandiflora*, widłak spłaszczony *Diphasiastrum complanatum*, widłak cyprysowy *Diphasiastrum tristachyum*, widlicz Zeillera *Diphasiastrum zeilleri*, rosiczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia*, kruszczyk rdzawoczerwony *Epipactis atrorubens*, kruszczyk szerokolistny *Epipactis helleborine*, śnieżyczka przebiśnieg *Galanthus nivalis*, bodziszek leśny *Geranium sylvaticum*, tajeża jednostronna *Goodyera repens*, konitrut błotny *Gratiola officinalis*, widłak wroniec *Huperzia selago*, rojnik pospolity *Jovibarba sobolifera*, strzępica polska *Koeleria grandis*, okrzyn łąkowy *Laserpitium prutenicum*, groszek wschodniokarpacki *Lathyrus laevigatus*, bagno zwyczajne *Ledum palustre*, zamokrzyca ryżowa *Leersia oryzoides*, lilia złotogłów *Lilium martagon*, zimoziół północny *Linnaea borealis*, listera jajowata *Listera ovata*, miodownik melisowaty *Melittis melissophyllum*, bobrek trójlistkowy *Menyanthes trifoliata*, gruszycznik jednokwiatowy *Moneses uniflora*, gnieźnik leśny *Neottia nidus-avis*, grzybień północny *Nymphaea candida*, grzybieńczyk wodny *Nymphoides peltata*, dziewięciornik błotny *Parnassia palustris*, gnidosz błotny *Pedicularis palustris*, podkolan biały *Plantanthera biflora*, miodunka wąskolistna *Pulmonaria angustifolia*, sasanka otwarta *Pulsatilla patens*, sasanka łąkowa *Pulsatilla pratensis*, gruszyczka zielonawa *Pyrola chlorantha*, gruszyczka mniejsza *Pyrola minor*, gruszyczka okrągłolistna *Pyrola rotundifolia*, jaskier wielki *Ranunculus lingua*, przygiełka biała *Rhynchospora alba*, bagnica torfowa *Scheuchzeria palustris*, tarczycza oszczepowata *Scutellaria hastifolia*, starzec wodny *Senecio aquaticus*, jeżogłówka najmniejsza *Sparganium minimum*, cis pospolity *Taxus baccata*, leniec pospolity *Thesium linophyllum*, pływacz zwyczajny *Utricularia vulgaris*, pływacz średni *Utricularia intermedia*, pływacz drobny *Utricularia minor*, pływacz krótkoostrogowy *Utricularia ochroleuca*, przetacznik lśniący *Veronica polita*, fiołek torfowy *Viola epipsila*, fiołek bagienny *Viola uliginosa*;

5) w zakresie ochrony gatunków zwierząt i ich siedlisk:

- a) zachowanie możliwie pełnej różnorodności i bogactwa zasobów faunistycznych siedlisk naturalnych o wysokim reżimie ochronnym stanowiących ostoje i rezerwuary różnorodności biologicznej terenu Parku poprzez umożliwienie przebiegu naturalnych procesów, gwarantujących utrzymanie i stwarzanie warunków dla spontanicznego zwiększania się różnorodności biologicznej (gatunkowej i genetycznej) zocenozy charakterystycznych dla naturalnych lub zbliżonych do naturalnych ekosystemów leśnych i torfowiskowych,
- b) zachowanie i poprawa warunków występowania zwierząt z różnych grup systematycznych w ekosystemach leśnych, w tym zachowanie walorów przyrodniczych ekosystemów leśnych oraz dalsze ich wzmacnianie poprzez zwiększanie ilości martwego drewna, stojącego i leżącego, w pełnej gamie faz i form rozkładu, a także wspomaganie spontanicznych procesów renaturalizacyjnych w ekosystemach leśnych zniekształconych dawną gospodarką,

- c) zachowanie i poprawa warunków występowania zwierząt z różnych grup systematycznych w ekosystemach wodnych i torfowiskowych, w tym utrzymanie i/lub ewentualne odtwarzanie sprzyjających warunków środowiskowych poprzez zachowanie ciągłości ekologicznej oraz naturalnego charakteru cieków wodnych, utrzymanie zbiorników wodnych, zabezpieczenie trwania wartościowych, naturalnych ekosystemów torfowiskowych i bagiennych, a także przeciwdziałanie zmianom zachodzącym w składzie fizyko-chemicznym wód,
- d) utrzymanie i odtwarzanie warunków występowania zwierząt z różnych grup systematycznych w nieleśnych ekosystemach lądowych poprzez utrzymanie cennych przyrodniczo nieleśnych ekosystemów naturalnych i półnaturalnych, a także poprzez podejmowanie działań z zakresu ochrony czynnej, których zadaniem jest powstrzymanie procesów sukcesyjnych,
- e) zachowanie różnorodności gatunkowej zwierząt, właściwej dla regionu, a szczególnie chronionych, rzadkich, ginących, zagrożonych i innych cennych gatunków zidentyfikowanych na terenie Parku oraz naturalnych siedlisk ich występowania, w tym:
- i) mięczaki: poczwarówka zwężona *Vertigo angustior*, poczwarówka jajowata *Vertigo moulinsiana*, zatoczek łamliwy *Anisus vorticulus*, szczeżuja wielka *Anodonta cygnea*, ślimak karpacki *Monachoides vicinus*,
  - ii) owady: trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*, zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis* (ważki), modliszka zwyczajna *Mantis religiosa* (modliszki), sinica *Aiolopus thalassinus*, siwoszek błękitny *Oedipoda caerulea*, napierśnik torfowiskowy *Stethophyma grossum*, długoskrzydłak *Phaneroptera falcata*, pasikonik długopokładelkowy *Tettigonia caudata*, świerszczyk szary *Modicogryllus frontalis*, świerszcz polny *Gryllus campestris* (prostoskrzydłe), *Rhadicoleptus alpestris*, *Beraeodes minutus* (chrzączki), *Ptinus calcaratus*, *Coraebus undatus*, *Agrilus mendax*, tęcznik mniejszy *Calosoma inquisitor*, biegacz skórzasty *Carabus coriaceus*, biegacz wypukły *Carabus convexus*, biegacz zielonozłoty *Carabus auronitens*, *Omophron limbatum*, *Oodes helopioides*, borodziej próchnik *Ergates faber*, *Axinopalpis gracilis*, *Leioderes kollari*, pasterek bladek *Opilo pallidus*, *Dermestoides sanguinicollis*, zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus*, tęgosz rdzawy *Elater ferrugineus*, *Stenagostus rufus*, *Stenagostus rhombeus*, *Ampedus hjorti*, *Ampedus cardinalis*, *Crepidophorus mutilatus*, *Atholus bimaculatus*, *Enochrus bicolor*, kałużnica czarna *Hydrophilus atterimus*, kałużnica czarnozielona *Hydrous piceus*, *Agathidium confusum*, *Liodopria serricornis*, *Platypsyllus castoris*, *Phryganophilus auritus*, *Osphya bipunctata*, *Mycetophagus ater*, *Trox cadaverinus*, żuk gnojowy *Geotrupes murator*, księżycoróg *Copris lunaris*, *Psammodes asper*, wążkarz lipczyk *Polyphylla fullo*, *Chaetopteroptera segetum*, rohatyniec nosorożec *Oryctes nasicornis*, kwietnica okazała *Protaetia speciosissima*, Pachnica dębowa *Osmoderma barnabita*, Dębosz *Aesalus scarabaeoides*, ciotek matowy *Dorcus parallelipedus*, *Cerocoma schefferi*, *Pelecotoma fennica*, *Velleius dilatatus*, rabież włośchaty *Emus hirtus*, *Mycetoma suturale* (chrząszcze), *Paranthrene insolita*, *Synanthedon mesiaeformis*, *Synanthedon stomoxyformis*, *Synanthedon flaviventris*, paź żeglarz *Iphiclides podalirius*, paź królowej *Papilio machaon*, czerwonończyk fioletek *Lycaena helle*, czerwonończyk nieparek *Lycaena dispar*, modraszek telejus *Phengaris telejus*, modraszek nausitous *Phengaris nausithous*, modraszek bagniczek *Plebeius opilete*, rusałka drzewoszek *Nymphalis xanthomelas*, pokłonnik osinowiec *Limenitis populi*, mieniak tęczowiec *Apatura iris*, strzępotek sopłaczek *Coenonympha tullia*, strzępotek hero *Coenonympha hero*, *Idia calvaria*, *Hoplodrina respersa*, *Phyllodesma tremulifolia*, postojak wiesiołkowiec *Proserpinus proserpina*, *Nola cristatula*, sadzanka cesarka *Phragmatobia lucifera*, kraśnik pięciopłamek *Zygaena trifolii* (motyle), *Ctenophora ornata* (muchówki), trzmiel leśny *Bombus pratorum*, trzmiel gajowy *Bombus lucorum*, trzmiel rudny *Bombus pascuorum*, trzmiel tajgowy *Bombus jonellus*, trzmiel kamiennik *Bombus lapidarius*, trzmiel ziemny *Bombus terrestris*, sawczynka piaskowa *Parnopes grandior*, smukwa kosmata *Scolia hirta*, gliniarz naścienny *Sceliphron destillatorum*, nęk świerszczojad *Sphex funerarius*, czterokropek *Dolichoderus quadripunctatus* (błonkoskrzydłe),
  - iii) raki: rak szlachetny *Astacus astacus*, rak błotny *Astacus leptodactylus*,
  - iv) ryby i kręglouste: minóg strumieniowy *Lampetra planeri*, minóg ukraiński *Endontomyzon mariae*, śliz pospolity *Barbatula barbatula*, koza *Cobitis taenia*, różanka *Rhodeus sericeus*, piskorz *Misgurnus fossilis*,

- v) płazy: traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, traszka zwyczajna *Lissotriton vulgaris*, grzebiuszka ziemna *Pelobates fuscus*, ropucha szara *Bufo bufo*, ropucha paskówka *Epidalea calamita*, ropucha zielona *Bufo viridis*, rzekotka *Hyla arborea*, kumak nizinny *Bombina bombina*, żaba moczarowa *Rana arvalis*, żaba trawna *Rana temporaria*, żaba śmieszka *Pelophylax ridibundus*, żaba jeziorkowa *Pelophylax lessonae*, żaba wodna *Pelophylax* kl. *esculentus*,
  - vi) gady: żółw błotny *Emys orbicularis*, zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*, żmija zygzakowata *Vipera berus*, jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*, jaszczurka żyworodna *Zootoca vivipara*, padalec zwyczajny *Anguis fragilis*,
  - vii) ptaki: perkozek *Tachybaptus ruficollis*, bączek *Ixobrychus minutus*, bąk *Botaurus stellaris*, bocian czarny *Ciconia nigra*, łabędź niemy *Cygnus olor*, bielik *Haliaeetus albicilla*, błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, myszołów zwyczajny *Buteo buteo*, trzmielojad *Pernis apivorus*, jastrząb *Accipiter gentilis*, krogulec *Accipiter nisus*, pustułka *Falco tinnunculus*, kobuz *Falco subbuteo*, przepiórka *Coturnix coturnix*, derkacz *Crex crex*, wodnik *Rallus aquaticus*, kokoszka wodna *Gallinula chloropus*, żuraw *Grus grus*, samotnik *Tringa ochropus*, słonka *Scolopax rusticola*, kszyc *Gallinago gallinago*, siniak *Columba oenas*, puszczyk zwyczajny *Strix aluco*, uszatka *Asio otus*, lelek *Caprimulgus europaeus*, dudek *Upupa epops*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, dzięcioł zielony *Picus viridis*, dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, dzięcioł duży *Dendrocopos major*, dzięcioł średni *Leipicus medius*, dzięciołek *Dryobates minor*, krętogłów *Jynx torquilla*, lerka *Lullula arborea*, podróżniczek *Luscinia svecica*, jarzębatka *Sylvia nisoria*, świerszczak *Locustella naevia*, strumieniówka *Locustella fluviatilis*, brzęczka *Locustella luscinioides*, trzcinniczek *Acrocephalus scirpaceus*, trzciniak *Acrocephalus arundinaceus*, zniczek *Regulus ignicapillus*, muchołówka mała *Ficedula parva*, muchołówka białoszysza *Ficedula albicollis*, gąsiorek *Lanius collurio*, srokosz *Lanius excubitor*, dziwonia *Carpodacus erythrinus*, ortolan *Emberiza hortulana*,
  - viii) ssaki: ryjówka aksamitna *Sorex araneus*, ryjówka malutka *Sorex minutus*, rzęsorek rzeczek *Neomys fodiens*, zębiełek białawy *Crocidura leucodon*, jeż wschodni *Erinaceus roumanicus*, nietoperze Chiroptera – wszystkie gatunki, bóbr europejski *Castor fiber*, karczownik ziemnowodny *Myodes glareolus*, bdyłarka *Micromys minutus*, myszarka zaroślowa *Apodemus sylvaticus*, smużka leśna *Sicista betulina*, popielica szara *Glis glis*, orzesznica leszczynowa *Muscardinus avellanarius*, wilk szary *Canis lupus*, wydra *Lutra lutra*, gronostaj *Mustela erminea*, łasica *Mustela nivalis*,
- f) eliminacja lub ograniczenie oddziaływań zewnętrznych i wewnętrznych wynikających z działalności człowieka, mogących mieć negatywny wpływ na faunę Parku (również w odniesieniu do łączności ekologicznej terenu Parku i innymi terenami),
- g) podejmowanie i kontynuacja działań ochrony czynnej dotyczących najcenniejszych gatunków zwierząt, w tym w szczególności projektów restytucji;
- 6) w zakresie ochrony walorów krajobrazowych:
- a) zachowanie i ochrona krajobrazów leśnego i bagienno-łąkowego, stanowiących główny walor Puszczy Kozienickiej,
  - b) ochrona wyróżniających się wizualnie w środowisku form geomorfologicznych,
  - c) ochrona cennych wewnątrz widokowych,
  - d) przeciwdziałanie wprowadzaniu obiektów dysharmonizujących krajobraz,
  - e) ochrona ciągów i punktów widokowych o szczególnych wartościach krajobrazowych,
  - f) ograniczanie zmian istniejącego ukształtowania terenu,
  - g) ograniczenie lokalizacji zabudowy do istniejących jednostek osadniczych,
  - h) przeciwdziałanie zanieczyszczeniu i zaśmiecaniu środowiska;
- 7) w zakresie ochrony walorów kulturowych:
- a) ochrona, rewaloryzacja i renowacja istniejącego dziedzictwa kulturowego, w szczególności obiektów wpisanych do rejestru zabytków i gminnych ewidencji zabytków,
  - b) optymalne kształtowanie układów osadniczych wsi, w tym ograniczanie rozpraszania zabudowy,

- c) wyeksponowanie obiektów dziedzictwa kulturowego,
- d) ochrona i utrwalenie dziedzictwa i tożsamości kulturowych, w tym historycznego układu istniejącej wsi Augustów, stylu architektonicznego zabudowy wiejskiej oraz lokalnych tradycji,
- e) renowacja budownictwa regionalnego zgodnie z lokalnym stylem,
- f) przeciwdziałanie sytuowaniu tablic i urządzeń reklamowych, obiektów małej architektury oraz ogrodzeń dysharmonizujących istniejący krajobraz.

§ 2.1. Przyrodniczymi, społecznymi i gospodarczymi uwarunkowaniami realizacji celów ochrony przyrody Parku są:

- 1) uwarunkowania wynikające z zapisów rozporządzenia Nr 11 Wojewody Mazowieckiego z dnia 4 kwietnia 2005 r. w sprawie Kozienickiego Parku Krajobrazowego imienia Profesora Ryszarda Zaręby (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 75, poz. 1980), w tym zwłaszcza w odniesieniu do celów ochrony Parku oraz zakazów obowiązujących na jego obszarze;
- 2) uwarunkowania wynikające z obowiązujących przepisów, w tym planów zadań ochronnych, odnoszących się do obiektów i obszarów położonych w granicach Parku, a objętych innymi formami ochrony, w tym obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody i innych form ochrony, wynikających z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz. 1614, z późn. zm.) oraz ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2018 r., poz. 2067);
- 3) uwarunkowania wynikające z obowiązujących studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz innych obowiązujących na obszarze Parku dokumentów planistycznych i strategicznych gmin: Garbatka-Letnisko, Głowaczów, Sieciechów, Kozienice, Gózd, Jastrzębia, Jedlnia-Letnisko, Pionki, miasto Pionki, Policzna, Zwoleń, powiatów: radomskiego, kozienickiego i zwoleńskiego oraz województwa mazowieckiego;
- 4) uwarunkowania wynikające z planów urządzenia lasu Nadleśnictw: Kozienice, Radom i Zwoleń oraz dokumentów strategicznych Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie;
- 5) uwarunkowania wynikające z celów ochrony środowiska oraz celów ochrony przyrody przyjętych w międzynarodowych, krajowych, regionalnych, lokalnych i branżowych dokumentach strategicznych;
- 6) uwarunkowania wynikające z aktualnego stanu oraz naturalnych i antropogenicznych zmian środowiska, w tym zwłaszcza zasobów przyrody obszaru Parku i terenów otaczających;
- 7) uwarunkowania wynikające z aktualnego stanu oraz zmian zagospodarowania przestrzennego obszaru Parku i terenów otaczających;
- 8) uwarunkowania wynikające z przyjęcia następujących założeń rozwoju zrównoważonego obszaru Parku:
  - a) racjonalne zagospodarowanie przestrzeni z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju i konieczności pogodzenia funkcji społecznych i przyrodniczych,
  - b) zapewnienie ładu przestrzennego poprzez harmonijne kształtowanie przestrzeni, zgodnie z ustalonym dominującym przeznaczeniem,
  - c) zachowanie walorów przyrodniczych i kulturowych oraz wzmocnienie pełnionych przez nie funkcji,
  - d) ograniczanie możliwości wystąpienia negatywnych oddziaływań planów i przedsięwzięć na zasoby przyrodnicze i kulturowe,
  - e) rozwój regionu w sposób zgodny z nadrzędnymi strategiami i politykami,
  - f) preferowanie form działalności społeczno-gospodarczej gwarantujących utrzymanie wysokich wartości przyrodniczych, w tym krajobrazowych, to jest:
    - i) leśnictwa i gospodarki leśnej zgodnej z potrzebami ochrony przyrody,
    - ii) rolnictwa zrównoważonego i ekologicznego,
    - iii) obsługi turystyki krajoznawczej i kwalifikowanej oraz agroturystyki,
    - iv) nieuciążliwego dla środowiska przetwórstwa lokalnych zasobów przyrodniczych;

- g) włączenie problematyki ochrony walorów przyrodniczych i kulturowych w zakres strategii rozwoju województwa mazowieckiego, powiatów: radomskiego, kozienickiego i zwoleńskiego oraz gmin: Garbatka-Letnisko, Głowaczów, Sieciechów, Kozienice, Gózd, Jastrzębia, Jedlnia-Letnisko, Pionki, miasto Pionki, Policzna, Zwoleń, a także uwzględnienie jej w ich polityce przestrzennej,
  - h) uwzględnienie, w planach gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły oraz warunkach korzystania z wód oraz regionu wodnego Środkowej Wisły, zaleceń związanych z ochroną wód Parku,
  - i) zharmonizowanie planu urządzenia lasu Nadleśnictw: Kozienice, Radom i Zwoleń z potrzebami ochrony wartości przyrodniczych, w tym krajobrazowych, w formie przewidzianej przez obowiązujące przepisy prawa,
  - j) kształtowanie przyjaznych postaw wobec przyrody, jako dziedzictwa i dobra wspólnego, w tym poprzez promocję i udostępnienie turystyczne Parku i prowadzenie działalności dydaktycznej,
  - k) rozpowszechnianie informacji o najbardziej interesujących obiektach przyrodniczych i kulturowych w zakresie, w którym nie stanowi to zagrożenia dla stanu ich zachowania.
2. Wybrane uwarunkowania, mające szczególne znaczenie dla ochrony Parku, wskazano na mapie, stanowiącej załącznik nr 2 do uchwały Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Kozienickiego Parku Krajobrazowego.

Rozdział 2

Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków

§ 3.1. Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych oraz ich skutków:

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń oraz ich skutków
1	2	3
Zagrożenia istniejące (I)		
1.	Zanieczyszczenie powietrza na skutek emisji zanieczyszczeń z kotłowni opalanych tradycyjnymi paliwami	<p>Promowanie urządzeń na paliwo ekologiczne, zmiana pieców na nowoczesne.</p> <p>Opracowanie i wdrożenie programów ograniczania „niskiej emisji”.</p> <p>Skuteczne egzekwowanie zakazu spalania odpadów poza instalacjami do tego przeznaczonymi.</p> <p>Stworzenie instrumentów finansowo-prawnych motywujących mieszkańców do budowy kolektorów słonecznych w domach mieszkalnych.</p> <p>Prowadzenie edukacji ekologicznej społeczeństwa dot. pomocy finansowo-technicznej w zakresie budowy kolektorów słonecznych oraz korzyści wynikających z pozyskiwania energii słonecznej</p>
2.	Spalanie odpadów w piecach w gospodarstwach indywidualnych	<p>Skuteczne egzekwowanie zakazu spalania odpadów poza instalacjami do tego przeznaczonymi.</p> <p>Edukacja ekologiczna społeczeństwa</p>
3.	Przesuszenie siedlisk hydrogenicznych (zwłaszcza torfowisk) spowodowane dawnymi odwodnieniami; obniżenie poziomu wód gruntowych	<p>Nie podejmowanie nowych melioracji wodnych, pozostawienie dawnych melioracji bez odtwarzania/utrzymywania.</p> <p>Działania na rzecz ograniczenia wykorzystywania wód podziemnych dla innych potrzeb niż potrzeby socjalno-</p>

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń oraz ich skutków
1	2	3
		<p>bytowe mieszkańców.</p> <p>Rozwój obiektów małej retencji.</p> <p>Wykorzystywanie warunków środowiskowych dla potrzeb zwiększenia retencji wodnej.</p> <p>Promowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne</p>
4.	Zarastanie zbiorowisk nieleśnych na skutek wzmożonych procesów sukcesyjnych, w tym zarzucenia tradycyjnej gospodarki łąkowo-pasterskiej	Monitoring procesów sukcesyjnych. Utrzymanie wskazanych w niniejszym Planie użytków zielonych; w miarę możliwości podejmowanie działań z zakresu ochrony czynnej polegających na ograniczaniu sukcesji wtórnej, odkrzaczanie
5.	Zbyt małe ilości martwego drewna w pełnej gamie faz i form rozkładu w lasach gospodarczych na skutek dawnych praktyk gospodarki leśnej	Dążenie do zwiększenia zasobów martwego drewna grubowymiarowego w lasach
6.	Uproszczenie struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów na skutek dawnych praktyk gospodarki leśnej	Dążenie do dalszego różnicowania struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów Parku. Prowadzenie sukcesywnej przebudowy drzewostanów niedostosowanych do siedliska
7.	Usuwanie z części gospodarczej dębów szypułkowych	Pozostawianie większej liczby starych dębów jako przestoje. W planach cięć, nie planowanie do wyrębu dębowych drzewostanów bliskorębnych, ale tam gdzie to możliwe, przetrzymywanie rębnych drzewostanów dębowych
8.	Ograniczanie bazy rozwojowej owadów ksylofagicznych, w tym gatunków rzadkich, stenotopowych poprzez zabiegi chirurgii drzew pomnikowych	Zaniechanie wykonywania zabiegów chirurgii (leczenia) pomnikowych drzew rosnących w głębi lasu, polegających na obcinaniu zamierających i martwych konarów oraz konserwacji powierzchni cięcia środkami chemicznymi
9.	Utrata powierzchni cennych ekosystemów nieleśnych będąca skutkiem rozwoju zabudowy w Parku w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy	Opracowywanie planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających konieczność zachowania walorów przyrodniczych Parku. Wdrożenie zapisów niniejszego Planu ochrony do dokumentów planistycznych gmin
10.	Zakłócenie migracji zwierząt oraz kolizje w wyniku obecności w Parku dróg krajowych i wojewódzkich	Wprowadzanie ograniczeń prędkości na drogach. Akcje ochrony czynnej dotyczące małych zwierząt (płazy)
11.	Lokalizacje linii elektroenergetycznych, powodujące zakłócenie panoram widokowych (wartości estetyczno-widokowych)	Zapobieganie budowie nowych obiektów Trudne do wyegzekwowania, gdyż budowa linii elektroenergetycznych uzależniona jest od powstającego zagospodarowania wokół Parku
12.	Lokalizacje masztów, powodujące zakłócenie panoram widokowych (wartości estetyczno-widokowych)	Zapobieganie budowie nowych obiektów Trudne do wyegzekwowania, gdyż budowa masztów uzależniona jest od rozwoju sieci teleinformatycznych
13.	Zakłócenie widoku na zabytki wpisane do rejestru zabytków (obniżanie ich walorów)	Wyznaczenie strefy ochrony konserwatorskiej. Podjęcie systematycznych cięć pielęgnacyjnych oraz

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń oraz ich skutków
1	2	3
	ekspozycyjnych)	wycinka samosiewów. Wykluczenie lokalizacji nowej zabudowy zakłócającej ekspozycję
14.	Ekspansja chaotycznej zabudowy, sprzyjająca powstawaniu nieładu przestrzennego	Wyznaczenie stref terenów pod zainwestowanie. Opracowanie kodeksu dobrych praktyk (wytycznych architektonicznych i urbanistycznych lokalizacji nowych obiektów budowlanych). Sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
15.	Ekspansja współczesnej zabudowy, stylem nienawiązującej do krajobrazu ruralistycznego, degradacja wartości zabudowań zagrodowych	Opracowanie kodeksu dobrych praktyk (wytycznych architektonicznych i urbanistycznych dla istniejącego budownictwa regionalnego). Sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Monitoring prowadzonych prac budowlanych w zabudowie zagrodowej
16.	Zaśmiecanie terenu Parku, obniżające wartości estetyczne	Likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci. Przestrzeganie gminnych regulaminów utrzymania czystości i porządku. Uzupełnienie oznakowań leśnych zakazujących wyrzucanie śmieci. Wprowadzenie brakującej ilości koszy na śmieci. Regularne przeprowadzanie akcji edukacyjnych wśród turystów
17.	Sukcesja drzew i krzewów we wnętrzach widokowych, powodująca ich degradację	Ograniczenie sukcesji
18.	Dewastacja krajobrazu poprzez nielegalną eksploatację kopalin	Zapobieganie nielegalnemu pozyskaniu surowców (monitoring). Rekultywacja istniejących wyrobisk poeksploatacyjnych
19.	Dewastacja krajobrazu poprzez tablice i urządzenia reklamowe, obiekty małej architektury oraz ogrodzenia, w szczególności w krajobrazie ruralistycznym	Wprowadzenie regulacji na podstawie przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
20.	Prowadzona gospodarka leśna czasowo zniekształcająca ekosystemy leśne	Rewizja planów urządzenia lasów pod kątem ochrony walorów krajobrazowych. Bieżące odnawianie lasu na powierzchniach zrębowych
21.	Wprowadzanie elementów dysharmonijnych w pasach drogowych, degradujących wartości estetyczno-widokowe	Opracowanie kodeksu dobrych praktyk (wytycznych architektonicznych i urbanistycznych dla infrastruktury technicznej). Podjęcie współpracy w zakresie inwestycji drogowych
22.	Degradacja lasów – związana z ruchem samochodów osobowych i quadów, parkowanie w miejscach do tego niewyznaczonych. Skutkiem jest płoszenie zwierząt i niszczenie ściółki leśnej oraz degradacja powierzchni ziemi.	Przestrzeganie art. 29 ustawy o lasach. Uzupełnienie oznakowań leśnych zakazujących ruch pojazdów oraz parkowanie Przeprowadzanie systematycznych kontroli
23.	Ruch turystyczny poza wyznaczonymi szlakami.	Przeprowadzanie systematycznych kontroli,

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń oraz ich skutków
1	2	3
	Skutkiem tego jest płoszenie zwierząt, wydeptywanie gruntu, wzrost zagrożenia pożarowego	Wprowadzenie monitoringu (np. w formie fotopułapek). Przeprowadzanie akcji edukacyjnych wśród turystów
Zagrożenia potencjalne (P)		
24.	Przerwanie ciągłości ekologicznej cieków na skutek realizacji przedsięwzięć budowlanych	Utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków
25.	Zwabianie cennych gatunków owadów saproksylicznych i ich potencjalne niszczenie wraz z wywozem drewna na skutek lokalizowania składnic drewna w sąsiedztwie rezerwatów przyrody stanowiących obszary ich występowania	Lokalizowanie składnic drewna w odległości co najmniej 300 m od granic rezerwatów przyrody (wszystkich leśnych, zwłaszcza Ponty im. T. Zielińskiego, Ponty-Dęby, Zagożdżon, Brzeźniczka) w okresie od końca marca do końca sierpnia

2. Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń zewnętrznych oraz ich skutków:

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Sposoby eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń i jego skutków
1	2	3
Zagrożenia istniejące (I)		
1.	Przesuszone siedlisk, szczególnie hydrogenicznych, na skutek obniżania się poziomu wód gruntowych. Pogłębienie się deficytu wód powierzchniowych i gruntowych	<p>Ograniczone na podstawie zapisów planu ochrony z uwagi na skalę problemu.</p> <p>Sporządzenie opracowania geohydrologicznego.</p> <p>W ramach wydawania pozwoleń wodnoprawnych w otulinie Parku należy uwzględnić konieczność niepogarszania warunków hydrologicznych na terenie Parku.</p> <p>Wykorzystywanie warunków środowiskowych dla potrzeb zwiększenia retencji wodnej (poprawa struktury gleb, zwiększenie lesistości, zadrzewień i zakrzaczeń, ochrona mokradeł, renaturyzacja rzek i ich dolin).</p> <p>Rozwijanie programu małej retencji.</p> <p>Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne (akcje, kampanie skierowane do wszystkich grup społecznych).</p> <p>Zachęcanie do racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi.</p> <p>Zachęcanie do oszczędnych form nawadniania w rolnictwie</p>
2.	Zanieczyszczenie cieków wodnych przez awarie lub wycieki z oczyszczalni ścieków, a także spływ zanieczyszczeń z obszarów sąsiednich	<p>Ograniczone na podstawie zapisów planu ochrony z uwagi na rozproszenie zanieczyszczeń i ich źródła poza terenem Parku. Wyjątek stanowi oczyszczalnia w Pionkach, która jest zidentyfikowanym źródłem zanieczyszczeń.</p> <p>W 2017 r. roku przeszła modernizację, ale powinna podlegać stałemu monitoringowi.</p>

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Sposoby eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń i jego skutków
1	2	3
		Ograniczenie powierzchniowych ognisk zanieczyszczeń. Prowadzenie edukacji rolników i rozpowszechnianie wśród nich zasad dobrej praktyki rolnej, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego
3.	Zanieczyszczenie wierzchnich warstw gleby i wód w wyniku nielegalnego wylewania nieczystości przez pojazdy asenizacyjne do lasu	Monitoring terenów leśnych i przyleśnych, nadzór odpowiednich służb, edukacja
4.	Przekroczenia poziomu pyłów oraz benzo(α)pirenu i ozonu w powietrzu na skutek emisji różnorodnych zanieczyszczeń	Skuteczne egzekwowanie zakazu spalania odpadów poza instalacjami do tego przeznaczonymi. Usprawnienie selektywnej zbiórki odpadów. Prowadzenie edukacji ekologicznej społeczeństwa dot. pomocy finansowo-technicznej w zakresie budowy kolektorów słonecznych oraz korzyści wynikających z pozyskiwania energii słonecznej
5.	Penetracja przez ludzi cennych fragmentów Parku, wydeptywanie wierzchnich warstw gleby, możliwe niszczenie i zrywanie okazów rzadkich gatunków, płoszenie i niepokoje wrażliwych gatunków, nielegalne wjazdy do lasu	Właściwe planowanie udostępnienia turystycznego, promowanie kwalifikowanych form turystyki. Wzmoczony nadzór służb Parku i leśnych, edukacja społeczeństwa, tablice informacyjne
6.	Zanieczyszczenia gazowe będące zagrożeniem dla zasobów porostów na skutek emisji przemysłowych o zasięgu regionalnym i globalnym	Brak możliwości przeciwdziałania. W przypadku niskiej emisji lokalnej – wspieranie inicjatyw mających na celu zmianę struktury źródeł ogrzewania budynków
7.	Pogorszenie warunków występowania porostów na skutek globalnej eutrofizacji siedlisk	Brak możliwości przeciwdziałania. Skutki dla ustępującego z Puszczy Kozienickiej boru suchego można niwelować poprzez powstrzymanie naturalnej sukcesji boru chrobotkowego w kierunku boru świeżego lub mieszanego
8.	Przerwanie ciągłości korytarzy migracyjnych łączących teren Parku z terenami sąsiednimi, które przebiegają wzdłuż dolin cieków na skutek nieuporządkowanego rozwoju zabudowy	Niedopuszczenie do przerywania ciągłości ekologicznej cieków i ich otoczenia, obszary te powinny być wyłączone z zabudowy, również hydrotechnicznej, a zieleń porastająca otoczenie cieków powinna być zachowywana i wzmocniana.
9.	Niekontrolowane, spontaniczne zabiegi zarybieniowe w zbiornikach retencyjnych Parku na terenie Nadleśnictwa Kozienice	Działalność edukacyjna i spowodowanie zaprzestania tego rodzaju działań – współpraca z Nadleśnictwem Kozienice. Wzmoczony nadzór służb Parku i leśnych
10.	Śmiertelność płazów w miejscach migracji rozrodczych na skutek rozjeżdżania przez pojazdy	Zabezpieczanie miejsc migracji rozrodczych płazów
11.	Zanieczyszczenie środowiska na skutek stosowania chemicznych środków ochrony roślin. Nie przestrzeganie warunków stosowania niektórych substancji (np. pory dnia)	Działalność edukacyjna polegająca na podkreślaniu znaczenia owadów zapylających w gospodarce (w rolnictwie, sadownictwie)
12.	Postępująca izolacja Parku będąca skutkiem rozwoju terenów zainwestowanych w miejscowościach sąsiadujących z Parkiem,	Opracowywanie planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających konieczność zachowania walorów przyrodniczych Parku. Wdrożenie

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Sposoby eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń i jego skutków
1	2	3
	w jego bezpośrednim sąsiedztwie	zapisów niniejszego Planu ochrony do dokumentów planistycznych gmin.
13.	Przerwanie ciągłości ekologicznej pomiędzy Parkiem a obszarami sąsiednimi na skutek rozwoju terenów zainwestowanych, w tym infrastruktury komunikacyjnej (np. droga S12)	Uwzględnianie konieczności zachowania powiązań przyrodniczych na poziomie krajobrazowym poprzez właściwe planowanie inwestycji z uwzględnieniem wymogów Parku
14.	Zaśmiecenie Parku zarówno na skutek presji turystycznej, jak również wywożenia śmieci do lasu	Edukacja ekologiczna, wzmożony nadzór służb Parku, leśnych i innych
15.	Nasilająca się ekspansja zabudowy na tereny otwarte wokół Parku, powodująca zakłócenie walorów ekspozycyjnych i estetycznych Parku	Wyznaczenie stref ochrony krajobrazowej. Sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
16.	Linie elektroenergetyczne, maszty, siłownie wiatrowe, kominy powodujące dysharmonię krajobrazu	zapobieganie budowie nowych obiektów. Trudne do wyegzekwowania, gdyż ich budowa uzależniona jest od powstającego zagospodarowania wokół Parku

Rozdział 3

Obszary realizacji działań ochronnych

§ 4.1. W obrębie Parku wyznacza się następujące obszary realizacji działań ochronnych, zwane dalej strefami:

- 1) BS - strefy utrzymania istniejącego sposobu użytkowania terenu (ochrona stabilizująca):
  - a) BS_1 – strefy zachowania tradycyjnego krajobrazu rolniczego i innych terenów otwartych,
  - b) BS_2 - strefy zachowania krajobrazu leśnego,
  - c) BS_3 – strefy zachowania wód powierzchniowych, obszarów podmokłych i stref źródliskowych,
  - d) BS_4 - strefy zachowania tradycyjnego układu zabudowy,
  - e) BS_5 - strefy zachowania założeń parkowych, cmentarnych i innych terenów zieleni;
- 2) BK - strefy i miejsca zmiany istniejącego stanu środowiska przyrodniczego lub kulturowego poprzez wywołanie ukierunkowanych procesów (ochrona kreatywna):
  - a) BK_1 – strefy przeciwdziałania zmniejszaniu i fragmentacji terenów otwartych, w tym łąkowych i murawowych, w wyniku samoistnej sukcesji lasu lub celowego zalesiania,
  - b) BK_2 – strefy modyfikacji gospodarki leśnej,
  - c) BK_3 – strefy i miejsca poprawy stosunków wodnych,
  - d) BK_4 – strefy dopuszczalnego zainwestowania (obszary zainwestowane lub wskazane do zainwestowania),
  - e) BK_5 - inne strefy i miejsca aktywnych działań ochronnych;
- 3) C - obszary i obiekty objęte rekomendacjami Planu ochrony:
  - a) C_1 - strefy ochrony krajobrazów w obrębie krajobrazów o cechach priorytetowych,
  - b) C_2 - obiekty lub obszary o najwyższych wartościach przyrodniczo-krajobrazowych, zasługujące na objęcie dodatkową formą ochrony prawnej,
  - c) C_3 - obiekty lub obszary o najwyższych wartościach kulturowych, zasługujące na objęcie dodatkową formą ochrony prawnej.

2. Lokalizację stref wskazano na mapie, stanowiącej załącznik nr 3 do uchwały Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Kozińskiego Parku Krajobrazowego.

Rozdział 4

Zakres prac związanych z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu

§ 5. Zaleca się następujący zakres prac w sferze prawnej związanych z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu:

- 1) objęcie, w celu pełniejszej i bardziej skutecznej ochrony ekosystemów Parku wraz z charakterystycznymi dla nich zbiorowiskami roślinnymi oraz gatunkami roślin, zwierząt i grzybów, dodatkowymi formami ochrony prawnej następujących obszarów o najwyższych wartościach przyrodniczo-krajobrazowych:

Lp.	Kod strefy	Zalecana forma ochrony i proponowana nazwa	Lokalizacja i orientacyjna powierzchnia [w ha]	Charakterystyka
1	2	3	4	5
1.	C_2.1	proponowany rezerwat przyrody	Obszar o powierzchni 10,85 ha zlokalizowany w Nadleśnictwie Zwoleń, obręb Zwoleń, w oddziałach leśnych: 142f, 143i, 144i* wg Planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Zwoleń na lata 2013-2022	Liczne stanowiska gatunków chronionych i rzadkich oraz obecność siedlisk przyrodniczych; wysokie walory ekohydrologiczne i krajobrazowe
2.	C_2.2	proponowany użytek ekologiczny i włączenie w granice Parku	Obszar o powierzchni ok. 5,0 ha zlokalizowany w gminie Pionki, obręb ewidencyjnym Helenów, na częściach działek ew. nr 52, 54, 56, 58/1, 58/2, 60, 62, 64, 66/1, 66/2, 68, 70, 75, 78, 80/1, 80/2, 359	Dobrze zachowane torfowisko z obecnością rzadkich gatunków rośliczki okrągłolistnej <i>Drosera rotundifolia</i> i przygielki białej <i>Rhynchospora alba</i>
3.	C_2.3	proponowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy	Obszar o powierzchni ok. 24,0 ha zlokalizowany w gminie Pionki, obręb ewidencyjnym Augustów, na działkach ew. nr 239, 240/1, 240/3, 243	Wysokie walory krajobrazowe, interesujący krajobraz kulturowy

- 2) objęcie, w celu pełniejszej i bardziej skutecznej ochrony krajobrazów kulturowych Parku, dodatkowymi formami ochrony prawnej lub planistycznej następujących obszarów i obiektów o najwyższych wartościach kulturowych:

Lp.	Kod strefy	Zalecana forma ochrony	Lokalizacja zgodnie z załącznikiem nr 3 do uchwały	Charakterystyka
1	2	3	4	5
1.	C_3.1	Wpis do rejestru zabytków	Cmentarz I wojenny, 1914-1915 (II) w Molendach	Cmentarz ten prezentuje wartość historyczną dla obszaru Parku i jest w dobrym stanie zachowania
2.	C_3.2	Wpis do gminnej ewidencji zabytków	Cmentarz w pobliżu miejscowości Krasna Dąbrowa	Kurhan z trzema drewnianymi krzyżami oraz głazem z rytem: dwie skrzyżowane szable i data 1914. Miejsce pochówku żołnierzy z 46 dywizji piechoty LANDWEHRY
3.	C_3.3	Wpis do gminnej ewidencji	Cmentarz wojenny w Augustowie I	Mur z kamienia łamanego oraz krzyże. Wymiary cmentarza: 26x27 m. Cmentarz

Lp.	Kod strefy	Zalecana forma ochrony	Lokalizacja zgodnie z załącznikiem nr 3 do uchwały	Charakterystyka
1	2	3	4	5
		zabytków		żołnierzy armii austro-węgierskiej i rosyjskiej, którzy polegli w 1914 r
4.	C_3.4	Wpis do gminnej ewidencji zabytków	Cmentarz wojenny w Augustowie II	Kurhan żołnierski, 1914 r.
5.	C_3.5	Utworzenie strefy ochrony konserwatorskiej	Wyłuszcarnia nasion i magazyn – suszarnia szyszek zlokalizowane na działce nr ew. 357 w miejscowości Augustów w gminie Pionki	Budynki drewniane o znaczeniu historycznym: wyłuszcarnia nasion (bez dobudówki) i magazyn – suszarnia szyszek z lat 30 XX w. wraz z elementami ciągu techniczno-technologicznego magazynowania i pozyskiwania nasion z szyszek

3) uwzględnienie w trakcie prac nad audytem krajobrazowym województwa mazowieckiego wykonywanym zgodnie art. 38a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1945) następujących stref ochrony krajobrazów w obrębie krajobrazów o cechach priorytetowych:

Lp.	Kod strefy	Proponowana nazwa	Lokalizacja zgodnie z załącznikiem nr 3 do uchwały	Charakterystyka
1	2	3	4	5
1.	C_1.1	„Krępiec”	W ramach jednostki krajobrazowej nr 58	Strefa ochrony krajobrazowej – widok na dolinę rzeki Krypianki wraz z zalewami oraz głębokim wcięciem erozyjnym. Widok rozciąga się z punktów widokowych znajdujących się na wydmie śródlądowej

§ 6.1. Zaleca się następujący zakres prac związanych z ochroną zasobów abiotycznych i gleb Parku a także związanych z nimi ekosystemów:

- 1) ograniczenie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na obszarze całego Parku poprzez:
  - a) promowanie ekologicznych, alternatywnych metody ogrzewania budynków by ograniczyć i zredukować wolumen „niskoemisyjnych” źródeł zanieczyszczenia powietrza,
  - b) wdrożenie dofinansowań na poziomie funduszy gminnych do montażu kolektorów słonecznych i wsparcie logistyczno-organizacyjne takich inicjatyw,
  - c) skutecznie egzekwowanie zakazu spalania odpadów w instalacjach przydomowych,
  - d) kształtowanie strefy ekotonu na granicy ekosystemów leśnych i powierzchni w użytkowaniu rolnym, jak również dróg asfaltowych, szczególnie wyższych kategorii;
- 2) poprawa parametrów jakościowych i ilościowych wód powierzchniowych i podziemnych oraz ekosystemów wodnych na obszarze całego Parku poprzez:
  - a) zachowanie naturalnego charakteru cieków wodnych przepływających przez Park, niedopuszczalne jest podejmowanie prac utrzymaniowych i regulacyjnych naturalnych cieków wodnych w Parku, a także przerywanie ciągłości ekologicznej cieków wodnych,
  - b) wprowadzenie zasady wyłączenia z lokalizowania nowej zabudowy otoczenia cieków wodnych w Parku i jego otulinie (dotyczy w szczególności: Pacynki, Gzówki, Jastrzębianki, Kozłówki (Ruskiej Rzeki), Leniwiki, Narutówki, Zagożdżonki, Strugi Polickiej, Zwolenki, Mireńki, Krypianki i doływu spod Molend), co ma na celu zachowanie istniejących korytarzy ekologicznych oraz zabezpieczenie przez zmianami ukształtowania terenu w dolinach cieków,

- c) zapewnienie skutecznej egzekucji zakazu wynikającego z art. 232 ustawy Prawo wodne (Dz. U. z 2018 r. poz. 2268), zgodnie z którym, zakazuje się grodzenia nieruchomości przyległych do publicznych śródlądowych wód powierzchniowych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu w odniesieniu do wszystkich ww. cieków wodnych,
  - d) odstąpienie od modyfikowania istniejących stosunków wodnych, z wyłączeniem działań służących ochronie przyrody, przy założeniu obowiązku każdorazowego poddania ich szczegółowej ocenie pod kątem wpływu na środowisko, w tym cele ochrony Parku i obszarów Natura 2000,
  - e) zachowanie istniejących zbiorników wodnych na terenie Parku, z dopuszczeniem bieżącej konserwacji i remontu związanych z nimi urządzeń wodnych, budowa nowych zbiorników wodnych na naturalnych ciekach Parku powinna być ograniczona, a w przypadku zaistnienia takiej potrzeby, podlegać musi szczegółowej ocenie oddziaływania na przyrodę Parku, w tym ciągłość ekologiczną cieków wodnych,
  - f) utrzymanie i konserwację urządzeń do retencji wód zbudowanych przez Lasy Państwowe w ramach projektu Małej Retencji Nizinnej, w tym zespoły zastawek oraz zbiorniki wodne, dotyczy to w szczególności Nadleśnictwa Zwoleń, gdzie realizowano tego rodzaju systemy retencyjne: obręb leśny Garbatka, leśnictwo Molendy, oddz. 52, dz. ew. 52/223 - zespół 7 zastawek, oddz. 49, dz. ew. 49/183 i oddz. 96, dz. ew. 96/201 - zespół 6 zastawek; obręb leśny Zwoleń, leśnictwo Podgóra, oddz. 157, dz. ew. 157 - zespół 2 zastawek; obręb leśny Garbatka, leśnictwo Słowiki, oddz. 46, dz. ew. 181 - zespół 3 zastawek; obręb leśny Zwoleń, leśnictwo Patków, oddz. 40, dz. ew. 40 - zespół 3 zastawek, oddz. 34, dz. ew. 34/1 - zbiornik wodny,
  - g) przeciwdziałanie zmianom zachodzącym w składzie fizyko-chemicznym wód Parku, w szczególności zabezpieczenie oczyszczalni ścieków w Pionkach przed niekontrolowanym dostaniem się nieoczyszczonych ścieków do wód Zagożdżonki,
  - h) prowadzenie edukacji społeczeństwa pod kątem ograniczenia zużycia wody bytowej we wszystkich gminach otaczających Park,
  - i) wydawanie pozwoleń wodno-prawnych w otulinie Parku z uwzględnieniem konieczności utrzymania w niepogorszym stanie warunków wodnych na terenie Parku,
  - j) pobór wód podziemnych i decyzje w tym zakresie uwzględniające kwestie związane z warunkami hydrologicznymi obszaru Parku, w tym wnioski wynikające z planowanej do sporządzenia ekspertyzy geohydrologicznej,
  - k) wdrożenie systemu monitoringu jakości najważniejszych cieków wodnych na terenie Parku (zagęszczenie punktów pomiarowych) i włączenie ich do systemu monitoringu wód powierzchniowych prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie;
- 3) zachowanie funkcji oraz naturalności siedlisk hydrogenicznych mających znaczenie dla funkcjonowania całych ekosystemów i wzmacniających różnorodność biologiczną oraz ekosystemów torfowiskowych i bagiennych poprzez:
- a) zachowanie naturalnych zbiorowisk wodnych, torfowiskowych i bagiennych, śródleśnych oczek wodnych, bagien, podmokłych obniżen terenu, itp., również tych nie stanowiące wydzielenia leśnego, a więc występujące w ramach wydzielen leśnych, poprzez umożliwienie swobodnego przebiegu spontanicznych procesów ekologicznych (strefa BS_2, BS_3),
  - b) zaliczenie leśnych siedlisk bagiennych (bór bagienny, bór mieszany bagienny, las mieszany bagienny) do gospodarstwa specjalnego (§ 82 pkt 6 Instrukcji urządzania lasu, 2012) i wyłączenie z gospodarczego użytkowania,
  - c) pozostawienie strefy buforowej w postaci pasa starodrzewu od strony torfowiska o szerokości 30-50 m w przypadku wykonywania cięć w sąsiedztwie ekosystemów torfowiskowych i bagiennych, przy wykonywaniu cięć zachowanie ostrożności, by nie naruszyć powierzchni torfowisk i nie doprowadzić do ich zanieczyszczenia, nie dopuszczanie do składowania odpadów poźrębowych (gałęzi) na obrzeżu torfowisk (strefa BS_2, strefa BS_3),
  - d) pozostawienie istniejących na terenach leśnych urządzeń melioracji wodnych szczegółowych (rowy ziemne) do samoistnego unieczynnienia i renaturalizacji, poza wyjątkowymi przypadkami, po zasięgnięciu opinii Parku; w miarę potrzeb, w przypadku gdy możliwości samoistnego unieczynnienia rowów okażą się

niewystarczające, można podejmować działania ograniczające ich drożność - najlepiej dokonać tego w sposób naturalny poprzez kilkupunktowe przytamowanie (zasypanie) materiałem miejscowego pochodzenia w postaci kłóców drewna lub konarów drzew, gałęzi, kamieni uszczelnionych materiałem miejscowym (np. ziemnym); dopuszcza się również budowę urządzeń z regulacją odpływu (zastawek) - działanie to zaleca się podjąć na rowie odwadniającym użytek ekologiczny w Nadleśnictwie Radom – system 2-3 zastawek lub przytamowań w oddz. 16j, a w miarę potrzeb na rowach w oddz. 17, 18,

- e) odstąpienie od udrażniania dawnych rowów melioracyjnych oraz budowania nowych w sąsiedztwie torfowisk i ekosystemów bagiennych, w miejscach, w których mogłoby to spowodować znacząco negatywne oddziaływania na cenne siedliska przyrodnicze oraz obszary bagiennie i podmokłe; ograniczenie do niezbędnego minimum wszelkich innych działań o charakterze melioracji wodnych, a w przypadku ich ewentualnej realizacji (w tym jako projekty ochronne), muszą one podlegać szczegółowej analizie przyrodniczej i zostać wyposażone w systemy regulacji przepływu wód (zastawki, bystrza itp.) (strefa BS_2, strefa BS_3),
  - f) opracowanie ekspertyzy geohydrologicznej dla terenu Parku, zwłaszcza w odniesieniu do ekosystemów torfowiskowych;
- 4) zachowanie gleb leśnych w dobrym stanie na terenie całego Parku poprzez:
- a) zachowanie istniejących ekosystemów leśnych – pokrycie szatą leśną uznaje się za najlepszą ochronę struktury i jakości gleb na terenie Parku,
  - b) prowadzenie gospodarki leśnej z uwzględnieniem funkcji ochronnych drzewostanów znajdujących się na siedliskach wilgotnych i bagiennych, na źródłiskach i w ich bezpośrednim otoczeniu, na wydmach zagrożonych erozją, na stromych zboczach,
  - c) wykonywanie, w miarę możliwości organizacyjnych, prac w obrębie siedlisk leśnych łągowych i bagiennych w okresie zimowym, przy pokrywie śnieżnej; w każdym czasie prowadzenie ścinki, zrywki i wywozu drewna w sposób zapewniający w maksymalnym stopniu ochronę pokrywy glebowej i runa, dołożenie starań by nie naruszać charakteru ochronnego i walorów estetycznych lasu,
  - d) niezależnie od sposobu zaplanowanego usunięcia drzewostanu (rodzaju rębni), niezwykle istotny na siedliskach łągowych i olsowych jest sposób przygotowania gleby pod odnowienie; zaleca się wykorzystywać możliwie w szerokim zakresie odnowienie naturalne, również jesionu wyniosłego; w przypadku odnowienia w sposób sztuczny przygotowanie gleby wykonywać w sposób nie naruszający mikroreliefu powierzchni, to znaczy nie wykonywać rabat, rabatowałków i kopczyków - wykonanie tego rodzaju przekształceń powoduje powstanie lokalnych wyniesień, na które wkraczają gatunki grądowe, jak również gatunki obce oraz lokalnych podtopień i zabagnień w bruzdach; preferowanym sposobem przygotowania powierzchni powinny być zatem talerze lub pasy zruszonej darni, a najlepiej, aby odnowienie w miarę możliwości odbywało się bez przygotowania gleby; w przypadku braku możliwości skutecznego odnowienia bez wykonania przygotowania gleby w postaci naruszającej znacząco mikrorelief terenu, proponuje się odstąpić od odnowienia sztucznego i wykorzystać zdolności odroślowe olszy,
  - e) na obszarze lasów gospodarczych, wszędzie gdzie to możliwe, pozostawianie drzew martwych, w jak największej liczbie, w pełnej gamie faz i form rozkładu, dotyczy to zarówno drzew stojących, jak i leżących, rozkładających się na dnie lasu - drzewa takie, zwłaszcza na siedliskach bagiennych, mają duże znaczenie „glebotwórcze”, sprzyjają także odnawianiu się drzew i stanowią osłonę gleby,
- 5) poprawa parametrów jakościowych i struktury gleb rolniczych w całym Parku poprzez:
- a) podjęcie współpracy z Mazowieckim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w celu upowszechnienia dobrych praktyk w zakresie prowadzenia gospodarki rolnej na obszarze chronionym;
- 6) zapewnienie ochrony i nienaruszalności naturalnej rzeźby terenu obszaru Parku poprzez:
- a) przeciwdziałanie przypadkom nielegalnego pozyskiwania piasku poprzez monitoring sytuacji na gruncie przez Służbę Parku (zwłaszcza okolice Augustowa), bieżące interwencje i akcje uświadamiające,
  - b) dążenie do ograniczania nielegalnych wjazdów pojazdami silnikowymi, quadami, motorami crossowymi itp. na teren Parku, zwłaszcza w obszary wrażliwych siedlisk torfowiskowych oraz suchych – wydmy - współpraca ze Strażą Leśną Nadleśnictw Kozienice, Radom i Zwoleń, oraz z organami ścigania,

- c) prowadzenie gospodarki leśnej na wydmach śródlądowych w sposób ograniczający zjawiska erozyjne, w tym poprzez wytyczanie stałych szlaków zrywkowych na etapie cięć pielęgnacyjnych, punktowe przygotowanie gleby pod odnowienie.

§ 7.1. Zaleca się następujący zakres prac związanych z ochroną ekosystemów leśnych właściwych dla regionu, odnoszący się do obszarów Parku, w których ekosystemy te występują:

- 1) zachowanie różnorodności zbiorowisk roślinnych właściwych dla ekosystemów leśnych regionu poprzez:
  - a) zachowanie istniejących ekosystemów leśnych,
  - b) w ramach zabiegów gospodarczych wspieranie naturalnych procesów przyrodniczych zmierzających do spontanicznej renaturalizacji zniekształconych zbiorowisk leśnych, jednocześnie utrzymywanie wysokiego stopnia naturalności zbiorowisk niezniszczonych i kształtowanie zróżnicowanej struktury wiekowej i gatunkowej drzewostanów, zwłaszcza na żyznych siedliskach,
  - c) utrzymywanie charakterystycznych dla danego typu siedliska składów drzewostanów, możliwie zróżnicowanych gatunkowo; wykorzystywanie w trakcie prac leśnych mikrozróżnicowania siedliskowego wydzieli leśnych; pozostawianie w drzewostanach przewidzianych do użytkowania gatunków drzew (krzewów) rzadkich i cennych (wiązy, czereśnia ptasia, jabłoń dzika, głogi itp.); utrzymywanie w lesie śródleśnych oczek, bagienek, łąk, polan, luk itp.,
  - d) wykorzystywanie w miarę możliwości pojawiającego się odnowienia naturalnego; w przypadku odnawiania sztucznego wykorzystywanie w jak największym stopniu materiału odnowieniowego pochodzącego z możliwie dużej liczby osobników,
  - e) kształtowanie strefy ekotonu, aby zachowana lub zwiększona została różnorodność biologiczna zasiedlających je gatunków - odnosi się to także do wykonywania odnowień na granicy z powierzchnią otwartą (zapewnienie bogactwa gatunkowego, kształtowanie zróżnicowania przestrzennego i gatunkowego roślinności, wprowadzanie gatunków liściastych, owocodajnych itp.); w przypadku kształtowania strefy ekotonu z wykorzystaniem podsadzeń sztucznych, wykorzystywanie jedynie rodzimych gatunków drzew i krzewów,
  - f) pozostawianie w ramach wykonywanych zabiegów pojedynczych sztuk okazałych drzew, jako np. przestojów w rębniach złożonych i rębniach zupełnych, czy w postaci biogrup i kęp na zrębach zupełnych (w szczególności w otoczeniu stanowisk chronionych gatunków roślin, dla których otwarta powierzchnia nie jest siedliskiem optymalnym),
  - g) pozostawianie szczególnie okazałych drzew jako rezerwuaru bioróżnorodności porostów epifitycznych wraz z otoczeniem – grupą drzew w promieniu 50 m od stanowiska,
  - h) zachowywanie w drzewostanie wszelkich domieszek, zarówno drzew jak i krzewów, zgodnych z typem siedliskowym lasu, nieuwzględnionych w składach gatunkowych upraw, a więc pojawiających się naturalnie; w trakcie wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych pozostawianie w drzewostanach pewnej liczby osobników drzew o ciekawych kształtach (mogą to być także drzewa zazwyczaj traktowane jako „szkodliwe” w gospodarce leśnej, a więc przestoje, rozpieracze, „dwójki” itp.); w trzebieżach pozostawianie do naturalnej śmierci pojedynczych, wybranych drzew lub ich grup cechujących się znacznymi rozmiarami (powyżej 40 cm pierśnicy) lub wiekiem przewyższającym znacznie wiek wydzielenia, w tym gatunków wczesnosukcesyjnych, w szczególności brzozy, osiki, topole,
  - i) odstąpienie od zakładania gniazd oraz wykonywania cięć zupełnych lub uprzątających w miejscach występowania znanych stanowisk chronionych gatunków (nie dotyczy gatunków objętych odstępstwem określonym w § 8 pkt 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin, przy zachowaniu możliwie największej ochrony stanowisk podczas wykonywania prac leśnych); należy pozostawiać kępy drzewostanu o wielkości min. 6 arów wokół stanowisk gatunków chronionych - dotyczy to zarówno gatunków cienioznośnych, w przypadku których drzewa w tych kępach wraz z dolnymi warstwami drzewostanu powinny być utrzymane do ich biologicznej śmierci, jak i światłożądnych, gdzie drzewa w kępach powinny być również utrzymane do ich biologicznej śmierci, natomiast jeżeli pokrycie dolnych warstw drzewostanu (drugie piętro, podszyt itp.) przekracza 0,5, to w okresie zimowym należy to pokrycie zredukować do maksymalnie 0,3,

- j) w miarę możliwości organizacyjnych wykonywanie prac w obrębie stanowisk roślin chronionych w okresie zimowym, przy pokrywie śnieżnej oraz nie lokalizowanie w pobliżu stanowisk szlaków zrywkowych – zaleca się projektować oraz wykorzystywać stałe szlaki zrywkowe; w czasie wykonywania prac konieczna jest ochrona stanowisk poprzez ich oznakowanie oraz zapewnienie nadzoru nad prowadzonymi pracami,
  - k) pozostawianie na obszarze lasów gospodarczych, wszędzie gdzie to możliwe, drzew dziuplastych, zamierających i martwych, w jak największej liczbie, w pełnej gamie faz i form rozkładu (dotyczy to zarówno drzew stojących, jak i leżących, rozkładających się na dnie lasu, które nie stwarzają zagrożenia dla drzewostanu, a wręcz przeciwnie - sprzyjają zwiększeniu liczebności wielu organizmów); w szczególności pozostawiać należy martwe lub obumierające drzewa grube o pierśnicy ponad 40 cm, w miarę możliwości, należy pozostawiać przestoje, aż do ich biologicznej śmierci,
  - l) pozostawiane martwe drzewa nie powinny być fragmentowane na wiele kawałków gdyż przyspiesza to proces rozkładu drewna, zwiększa wahania mikroklimatu oraz właściwości fizykochemicznych kłody w kontekście cennego podłoża preferowanego przez stenotopowe gatunki epifitów i epiksyli porostowych; zachowywanie stojących martwych drzew ważnych dla porostów, szczególnie dębów szypułkowych *Quercus robur*,
  - m) w ramach zabiegów pielęgnacyjnych drzewostanów gospodarczych eliminowanie gatunków obcego pochodzenia ze wszystkich warstw drzewostanów,
  - n) prowadzenie ścinki, zrywki i wywozu drewna w sposób zapewniający w maksymalnym stopniu ochronę gleby, istniejących odnowień oraz drzew pozostających na pniu, a szlaki zrywkowe powinny być projektowane w sposób nienaruszający charakteru ochronnego i walorów estetycznych lasu;
- 2) utrzymanie i poprawa wysokich walorów przyrodniczych najcenniejszych ekosystemów leśnych Parku chronionych w rezerwatach przyrody oraz poza nimi poprzez:
- a) preferowanie w leśnych rezerwatach przyrody ochrony biernej, a przedmiotem ochrony powinien być ekosystem leśny, a nie drzewostan,
  - b) nie planowanie zabiegów gospodarczych w wydzieleniu 114b w obrębie Pionki, Nadleśnictwa Kozienice, z uwagi na ponadprzeciętne wartości przyrodnicze, w tym obecność kilku gatunków roślin chronionych; przy najbliższej rewizji Planu urządzenia lasu wydzielenie to włączyć do gospodarstwa specjalnego na podstawie § 82 pkt 6 ppkt 11 Instrukcji zarządzania lasu (2012),
  - c) w przypadku rzadkich w Puszczy Kozienickiej zbiorowisk leśnych o charakterze ekstrasazonalnym lub występujących na skraju zasięgu i reprezentujących odmienne strefy klimatyczne, do których należą subborealny wilgotny bór mieszany (jegiel) *Quercus-Piceetum* oraz środkowoeuropejska dębina trzcinnikowa *Calamagrostio-Quercetum*, wybrane, najlepiej zachowane płyty zaleca się przy najbliższej rewizji planów urządzenia lasu włączyć do gospodarstwa specjalnego - ma to na celu ich zachowanie w warunkach Puszczy Kozienickiej, a także umożliwienie obserwacji naturalnych procesów przyrodniczych kształtujących te zbiorowiska oraz tendencji w ich rozwoju;
- 3) utrzymanie lub poprawa stanu ochrony leśnych siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Kozienicka realizowana zgodnie z obowiązującym planem zadań ochronnych a ponadto poprzez:
- a) dla siedliska grądów subkontynentalnych (9170):
    - i) pielęgnowanie drzewostanów powinno być stosowane w dotychczasowej formie, z uwzględnieniem popierania cennych gatunków liściastych w tym np. wiązów, lip, topól rodzimych itp.,
    - ii) w trakcie użytkowania należy wskazać jest pozostawianie martwych drzew (szczególnie grubych), wybranych egzemplarzy starych drzew, drzew obumarłych oraz drzew dziuplastych,
    - iii) w trakcie użytkowania rębnych drzewostanów (niezależnie od rodzaju wykonywanej rębni) pozostawianie kęp i biogrup drzew do ich biologicznej śmierci, o wielkości zapisanej w Zasadach hodowli lasu,
    - iv) stosowanie składów gatunkowych odnowień odpowiadających przyrodniczym typom drzewostanów oraz prowadzenie przebudowy fragmentów niedostosowanych do siedliska,

- v) w ramach prowadzonych cięć usuwanie gatunków obcych drzew i krzewów, w szczególności klona jesionolistnego *Acer negundo*, dęba czerwonego *Quercus rubra*, robinie akacjową *Robinia pseudoacacia* oraz czeremchę amerykańską *Prunus serotina*;
- b) dla siedliska łągów olszowych i olszowo-jesionowych (91E0):
- i) niezależnie od sposobu zaplanowanego usunięcia drzewostanu (rodzaju rębni), niezwykle istotny na siedliskach łągowych jest sposób przygotowania gleby pod odnowienie; należy wykorzystywać możliwie w szerokim zakresie odnowienie naturalne, również jesionu wyniosłego; w przypadku odnowienia w sposób sztuczny przygotowanie gleby należy wykonać w sposób nienaruszający mikroreliefu powierzchni, to znaczy nie wykonywać rabat, rabatowałków i kopczyków (wykonanie tego rodzaju przekształceń powoduje powstanie lokalnych wyniesień, na które wkraczają gatunki grądowe, jak również gatunki obce oraz lokalnych podtopień w bruzdach, sprzyjających rozwojowi gatunków olszowych); preferowanym sposobem przygotowania powierzchni powinny być zatem talerze lub pasy zruszonej darni, a najlepiej, aby odnowienie w miarę możliwości odbywało się bez przygotowania gleby; w przypadku braku możliwości skutecznego odnowienia bez wykonania przygotowania gleby w postaci naruszającej znacząco mikrorelief terenu, proponuje się odstąpić od odnowienia sztucznego i wykorzystać zdolności odroślowe olszy; występujące żywe okazy jesionu wyniosłego *Fraxinus excelsior* należy pozostawić na gruncie unikając uszkodzenia pokrywy roślinnej w obrębie rzutu jego korony,
  - ii) stosowanie składów gatunkowych odnowień odpowiadających przyrodniczym typom drzewostanów; do czasu ustąpienia zjawiska zamierania jesionu, można zastępować go w uprawach olszą lub gatunkami takimi jak: klon jawor *Acer pseudoplatanus*, klon pospolity *Acer platanooides*, wiąz szypułkowy *Ulmus laevis*,
  - iii) w trakcie użytkowania pozostawianie martwych drzew (szczególnie grubych), wybranych egzemplarzy starych drzew, drzew obumarłych oraz drzew dziuplastych,
  - iv) w trakcie użytkowania rębnych drzewostanów (niezależnie od rodzaju wykonywanej rębni) pozostawianie kęp i biogrup drzew do ich biologicznej śmierci, o wielkości zapisanej w Zasadach hodowli lasu,
  - v) w ramach prowadzonych cięć usuwanie gatunków obcych drzew i krzewów;
- c) dla siedliska ciepłolubnych dąbrów (91I0):
- i) niedopuszczenie do zarastania i zacieniania dna lasu - w ramach trzebieży należy silnie zredukować również dolne warstwy, w tym podszyt, pozostawiając część gatunków biocenotycznych, takich jak: grusza pospolita *Pyrus communis*, głóg jednoszyjkowy *Crataegus monogyna*; jednocześnie nie zaleca się pozostawiania dużej ilości martwych drzew, ponieważ wpływa to na wzbogacanie siedliska w biogeny, co jest niekorzystne z punktu widzenia ochrony gatunków roślin z nim związanych,
  - ii) w zidentyfikowanych płatach świetlistych dąbrów nie należy wprowadzać dolnych warstw drzewostanu, w tym podsadzeń jodłowych, czy bukowych,
  - iii) w ramach prowadzonych cięć należy usuwać gatunki obce drzew i krzewów;
- d) dla siedliska wyżynnego jodłowego boru mieszanego (91P0):
- i) promowanie jodły we wszystkich warstwach drzewostanów; w ramach cięć pielęgnacyjnych należy dążyć do ukształtowania zróżnicowanej budowy jedlin, o zwarcu pionowym i schodkowym,
  - ii) pozostawianie martwych drzew (szczególnie grubych), wybranych egzemplarzy starych drzew, drzew obumarłych oraz drzew dziuplastych,
  - iii) w trakcie użytkowania rębnych drzewostanów (niezależnie od rodzaju wykonywanej rębni) pozostawianie kęp i biogrup drzew do ich biologicznej śmierci, o wielkości zapisanej w Zasadach hodowli lasu;

§ 8.1. Zaleca się następujący zakres prac związanych z ochroną nieleśnych ekosystemów lądowych, mający na celu zachowanie różnorodności tych ekosystemów oraz ekstensywnego użytkowania terenu, odnoszący się do obszarów Parku, w których ekosystemy te występują:

- 1) zachowanie istniejące nieleśnych ekosystemów lądowych, m.in. poprzez utrzymanie ich ekstensywnego użytkowania, w tym powierzchni objętych planem działalności rolno-środowiskowo-klimatycznej (Nadleśnictwo Zwoleń, obręb leśny Garbatka, leśnictwo Molendy, oddz. 49a, 50b, 51l, 52c, 96c, leśnictwo Słowiki, oddz. 95d;

obręb leśny Zwoleń, leśnictwo Motorzyny, oddz. 119d, 120a, 120b, 153o, 155h, leśnictwo Sucha, oddz. 177o, leśnictwo Podgóra, oddz. 169d, 174k) (strefa BS_1),

- 2) nie zalesianie wykazanych w niniejszym Planie zbiorowisk nieleśnych, w szczególności łąk i muraw psammofilnych, a także bagien, torfowisk i in. (strefa BS_1, strefa BS_3),
- 3) wdrożenie działań z zakresu ochrony czynnej w zbiorowiskach otwartych w dolinie Leniwki (oddz.: 4g, 4i, 5b, 5c, 5d, 5i, 5j, 5k, 5m, 5n, 5o, 5p, 11d, 12f, 12g, 12i, 12m, 12x, 12w, 13a, 13f, 13k, obręb Pionki, Nadleśnictwo Kozienice; stanowiących użytki ekologiczne) - działania, jakie postuluje się wdrożyć w tym obszarze to jednorazowe odkrzaczenie i usunięcie gatunków drzewiastych - karczowanie drzew i krzewów z wywiezieniem biomasy, a następnie wykaszanie realizowane corocznie zbiorowiska szuwarowe należy wykaszac w okresie letnim (zwykle sierpień) lub alternatywnie zimą (od grudnia do lutego), pozostawiając każdorazowo ok. 20% powierzchni nieskoszonej, co umożliwi przestrzenne zróżnicowanie struktury zbiorowisk oraz zapewni zachowanie miejsc lęgowych gatunków ptaków związanych z szuwarami (strefa BK_1).

§ 9.1. Zaleca się następujący zakres prac związanych z ochroną gatunków roślin, grzybów i zwierząt dziko występujących oraz ich siedlisk, odnoszący się do obszarów Parku, w których gatunki te lub ich siedliska występują:

- 1) utrzymanie i wzmacnianie różnorodności gatunków roślin, grzybów i zwierząt na ich naturalnych stanowiskach oraz w typowych dla nich fitocenozach - w niniejszym planie zastosowano podejście ekosystemowe, tj. ochronę stanowisk rzadkich i cennych gatunków poprzez kompleksową ochronę ekosystemów, w których występują,
- 2) przeciwdziałanie bezpośredniemu niszczeniu stanowisk rzadkich gatunków roślin i grzybów (wykopywanie, zrywanie) m.in. poprzez nie rozpowszechnianie informacji o lokalizacji stanowisk najrzadszych gatunków oraz szeroko pojętą edukację ekologiczną,
- 3) odstąpienie od zabiegów tzw. chirurgii (leczenia) drzew pomnikowych w lasach, wyjątkiem jest lokalizacja tychże drzew przy drogach, traktach leśnych,
- 4) w przypadku stwierdzenia, przed przystąpieniem do wykonania zabiegów leśnych, lęgów któregośkolwiek z niżej wymienionych gatunków, należy prace leśne odłożyć w czasie do momentu zakończenia okresu lęgowego - dotyczy to takich gatunków, jak: bocian czarny, ptaki szponiaste, sowy, dzięcioł czarny, dzięcioł średni, muchołówka mała, samotnik, żuraw,
- 5) wykonanie i rozwieszenie skrzynek lęgowych typu D, E i półotwartych,
- 6) wdrożenie projektu badawczo-ochronnego popielicy szarej *Glis glis*,
- 7) propagowanie ochrony owadów zapylających, polegającą m.in. na wykonywaniu i instalowaniu prostych budowli opartych na naturalnych materiałach, tzw. hoteli dla pszczół,
- 8) nie wprowadzanie do zbiorników wodnych Parku gatunków ryb przywożonych spoza jego terenu, w szczególności wprowadzać obcych geograficznie gatunków ryb,
- 9) zapobieganie rozprzestrzenianiu się wodnych gatunków inwazyjnych, w szczególności raka pręgowanego *Orconectes limosus*, ale także ograniczać działalność wędkarską polegającą na wprowadzaniu ryb drapieżnych (w tym nierodzimych) do cieków wodnych i zbiorników gdzie występuje rak szlachetny *Astacus astacus* (rzeka Krypianka),
- 10) zabezpieczenie wykorzystywanych przez płazy i gady biotopów i miejsca schronienia - można to realizować np. poprzez niewykonywanie w odległości do 30 m od zbiornika wodnego lub bagienka, w których lęgną się płazy działań przekształcających znacząco powierzchnię ziemi, które mogłyby stanowić barierę w przemieszczaniu się płazów lub powodować śmierć osobników (np. głębokie rowy), oraz pozostawianie (w sąsiadujących pododdziałach leśnych) leżących kłód, karpiny, stert głązów itp. jako miejsc zimowania płazów i gadów; w przypadku wykonywania cięć rębnych należy pozostawiać strefę buforową w postaci pasa starodrzewu o szerokości 30-50 m od zbiorników i cieków wodnych (nie dotyczy urządzeń wpisanych do ewidencji melioracji wodnych w rozumieniu ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne),
- 11) nie składowanie pozyskanego drewna w sąsiedztwie (w odległości co najmniej 300 m) od rezerwatów przyrody Ponty im. T. Zielińskiego, Ponty-Dęby, Zagożdżon, Brzeźniczka w okresie od końca marca do końca sierpnia - istnieje niebezpieczeństwo „drenowania” rzadkich gatunków z terenów chronionych na skutek wykorzystywania przez nie ściętego drewna (pułapka ekologiczna),

- 12) należy kontynuować projekty ochrony różanki *Rhodeus sericeus* i raków oraz wdrożyć do realizacji projekt ochrony strzebli błotnej *Rhynchocypris percunurus*,
- 13) należy kontynuować projekty ochrony nietoperzy (Chiroptera),
- 14) należy kontynuować projekt ochrony żółwia błotnego *Emys orbicularis*.

§ 10.1. Zaleca się następujący zakres prac związanych z ochroną wartości krajobrazowych, w tym krajobrazu kulturowego oraz ochrony obiektów dziedzictwa kulturowego, odnoszący się do całego obszaru Parku:

- 1) utrzymanie istniejącego typu krajobrazu oraz jego fizjonomii,
- 2) utrzymanie wnętrz widokowych, które nie powinny ulegać zarastaniu, dlatego drzewa i krzewy pochodzące z samosiewów powinny być na bieżąco usuwane w ramach ochrony czynnej,
- 3) ochrona wnętrz, punktów i ciągów widokowych poprzez ograniczanie lokalizacji obiektów budowlanych oraz zalesień,
- 4) ograniczanie lokalizacji elementów dysharmonizujących krajobraz (np. masztów telekomunikacyjnych), degradujących walory widokowe Parku,
- 5) ograniczanie zmian ukształtowania powierzchni terenu, związanej w eksploatacją kopalni; Istniejące tereny poeksploatacyjne powinny zostać wskazane pod rekultywację w kierunku rolniczym, leśnym, przyrodniczym i/lub dydaktycznym,
- 6) zachowanie i ochrona obiektów małej architektury (kapliczek, krzyży itd.).
- 7) ochrona obiektów kultury powinna odbywać się na zasadzie bieżącej renowacji i konserwacji. Należy zinwentaryzować szczegółowo dobra kultury w tym zakresie,
- 8) miejsca pamięci historycznych powinny zostać zachowane i na bieżąco odnawiane; opieka nad nimi powinna polegać także na wyeksponowaniu, odpowiednim oznaczeniu informacyjnym i włączeniu w system szlaków turystycznych,
- 9) podjęcie działań mających na celu uporządkowanie gospodarki odpadami m.in. likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci, wprowadzenie niezbędnej infrastruktury itd.,
- 10) przy wyznaczaniu nowych terenów pod zabudowę należy dążyć do nie rozpraszania zabudowy – nowe tereny powinny zostać wyznaczone wśród istniejącej zabudowy poprzez jej dogęszczenie, z zachowaniem istniejących linii zabudowy,
- 11) dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków (wyłuszczenia nasion - bez dobudówki i magazyn – suszarnia szyszek) należy wyznaczyć strefę ochrony konserwatorskiej, wokół której powinien być zabezpieczony widok na zabytek z przyległej drogi wojewódzkiej między innymi poprzez: wykluczenie lokalizacji nowej zabudowy zakłócającej ekspozycję, usunięcie samosiewów zasłaniających widok, renowację ogrodzenia, strefa ta powinna wynosić co najmniej 40 m,
- 12) w celu ochrony budownictwa regionalnego w Augustowie opracowanie szczegółowej inwentaryzacji budynków, określenie ich stylu i detali architektonicznych; zabudowa powinna podlegać bieżącej renowacji, rewaloryzacji i konserwacji z dostosowaniem dla potrzeb turystyki i agroturystyki; stare budynki nie powinny podlegać rozbiórce,
- 13) opracowanie kodeksu dobrych praktyk (np. wzornik architektoniczny), w którym określone byłby elementy detalu architektonicznego do zachowania, reguły przeprowadzania remontów, nadbudów, rozbudów i przebudów istniejących zabudowań wiejskich oraz wytyczne dotyczące lokalizacji nowych obiektów budowlanych,
- 14) dostosowanie nowej zabudowy do rozwiązań architektonicznych nawiązujących do regionalnej zabudowy; nowa zabudowa nie powinna wprowadzać do krajobrazu obcych elementów, detali, materiałów i kolorystyki,
- 15) tablice i urządzenia reklamowe, obiekty małej architektury oraz ogrodzenia nie powinny zakłócać i dysharmonizować istniejącego krajobrazu; wprowadzenie w tym celu regulacji na podstawie przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Rozdział 5

Obszary udostępniane dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, amatorskiego połowu ryb i dla innych form gospodarowania oraz sposoby korzystania z tych obszarów

§ 11.1. Dla celów naukowych udostępnia się cały obszar Parku, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej oraz określa się następujące sposoby korzystania:

- 1) powiadomienie i tam gdzie jest to wymagane przepisami odrębnymi uzyskanie zgody właściciela lub zarządzającego danym obiektem lub terenem w przypadku prowadzenia badań na obszarze Parku;
- 2) współdziałanie instytucji i osób prowadzących badania naukowe z dyrektorem Parku oraz innymi jednostkami zarządzającymi lub sprawującymi nadzór nad obszarem badań, w tym udostępnianie im uzyskanych wyników badań oraz wynikających z nich wniosków końcowych, za zgodą autorów oraz zachowaniem i poszanowaniem praw autorskich wynikających z przepisów odrębnych.

2. Dla celów edukacyjnych udostępnia się cały obszar Parku, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej oraz określa się następujące sposoby korzystania:

- 1) tworzenie infrastruktury takiej jak czatownie i wieże, umożliwiającej prowadzenie obserwacji przyrodniczych, zwłaszcza ptaków, uzupełnionej tablicami dydaktycznymi, po uzyskaniu zgody właściciela, zarządcy lub sprawującego nadzór nad danym obszarem;
- 2) prowadzenie edukacji związanej z ochroną przyrody i krajobrazu, polegającej na włączaniu uczestników w działania na rzecz przywracania lub utrzymania walorów przyrodniczych, kulturowych, turystycznych, w tym m.in. w inwentaryzacji przyrodniczej, projektowanie, wykonywanie i konserwowanie ścieżek dydaktycznych i szlaków turystycznych;
- 3) prowadzenie aktywnej edukacji historyczno-kulturowej polegającej m.in. na uczestniczeniu w rekonstrukcji ważnych wydarzeń historycznych oraz spotkaniach ze świadkami tych wydarzeń, pokazywanie i promowanie folkloru oraz kultury ludowej ze wszelkimi jej charakterystycznymi elementami właściwymi dla obszaru Parku.

3. Dla celów turystycznych i rekreacyjnych oraz amatorskiego połowu ryb udostępnia się cały obszar Parku, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej oraz określa się następujące sposoby korzystania:

- 1) zaleca się na terenie Parku rozwijanie następujących rodzajów turystyki:
  - a) turystyka poznawcza: ekoturystyka, krajoznawcza, ornitologiczna, geoturystyka, w tym realizowana z wykorzystaniem zasobów Parku, Lasów Państwowych i innych podmiotów zajmujących się organizacją tego rodzaju turystyki,
  - b) turystyka kwalifikowana: piesza, rowerowa i konna, realizowana głównie w oparciu o sieć wyznaczonych szlaków,
  - c) turystyka wypoczynkowa: pobytowa, weekendowa, agroturystyka, realizowana w oparciu o istniejącą i sukcesywnie rozwijaną i modernizowaną bazę noclegową i żywieniową,
- 2) dopuszcza się do amatorskiego połowu ryb wszystkie zbiorniki i ciekі wodne Parku należące do Skarbu Państwa, z wyjątkiem akwenów wyłączonych z użytkowania rybackiego na podstawie przepisów odrębnych;
- 3) dopuszcza się biwakowanie jedynie w miejscach do tego wyznaczonych lub innych miejscach po uzyskaniu zgody właściciela lub zarządzającego terenem, przy przestrzeganiu przepisów odrębnych;
- 4) co do zasady utrzymuje się przebieg istniejących szlaków turystycznych jednocześnie wskazując następujące działania mające na celu ich dostosowanie do obecnego ruchu turystycznego, likwidację przeszkód i dostosowanie ich do wymogów ochrony przyrody oraz walorów krajobrazowych i kulturowych:
  - a) szlaki piesze:
    - i) wyznaczenie nowego szlaku pomiędzy Bartodziejami a Mąkosami Starymi,
    - ii) wyznaczenie jednego szlaku pomiędzy Lesiowem a Świerżami Górnymi,
    - iii) wyznaczenie wspólnego szlaku pieszego i rowerowego pomiędzy Czarnolasem a Garbatką-Letnisko,
    - iv) likwidacja szlaku czarnego (Lewaszówka, PKS – Jedlnia-Letnisko, PKP) na odcinku Stoki – Lewaszówka,

- v) wyznaczenie nowego szlaku pomiędzy Jastrzębią a Rajcem,
  - vi) wyznaczenie nowego szlaku pomiędzy Policzną a Żytkowicami,
  - vii) wyznaczenie nowego szlaku pomiędzy Jedlnią a Jastrzębią,
- b) szlaki rowerowe:
- i) przegląd wszystkich szlaków oraz ich modyfikacja, wyznaczenie nowych szlaków powinien nastąpić jedynie w przypadku potrzeb ruchu turystycznego,
  - ii) modyfikacja przebiegu szlaku czerwonego (Lisów, PKP – Czarnolas) w miejscu kolidującym z ruchem kołowym – od Augustowa do rezerwatu przyrody „Źródło Królewskie”,
  - iii) wyznaczenie nowego szlaku pomiędzy Policzną a Żytkowicami,
  - iv) wyznaczenie wspólnego szlaku pieszego i rowerowego pomiędzy Czarnolasem a Garbatką-Letnisko,
- c) szlaki konne, Nordic Walking, narciarstwa biegowego – rozwój w zależności od potrzeb ruchu turystycznego:
- i) rozwój szlaków konnych dopuszczalny jest jedynie w pobliżu ośrodków jeździeckich,
  - ii) rozwój szlaków Nordic Walking i narciarstwa biegowego powinien nastąpić w pobliżu większych miejscowości;
- 5) zaleca się rozwój elementów zagospodarowania turystycznego, w tym niezbędnych oznakowań, obiektów zagospodarowania turystycznego w postaci wiat, miejsc odpoczynku i postoju (ławki, stoły, kosze na śmieci), tablic informacyjnych zarówno dotyczących edukacji ekologicznej, jak i opisujących wartości przyrodnicze i kulturowe; w miejscach węzłowych szlaków zaleca się lokalizować sanitariaty oraz miejsca naprawy rowerów;
- 6) zaleca się wyeksponowanie głązu narzutowego pod nazwą „Cygańska Bryczka” znajdującego się na gruntach Nadleśnictwa Kozienice.
4. Do celów gospodarki rolnej udostępnia się szczególnie strefy BS_1 oraz pozostałe obszary Parku, gdzie istnieją odpowiednie warunki do jej prowadzenia, a realizacja nie zagraża celom ochrony Parku oraz o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.
5. Do celów gospodarki leśnej udostępnia się szczególnie strefę BS_2 oraz pozostałe obszary Parku, gdzie istnieją odpowiednie warunki do jej prowadzenia, a realizacja nie zagraża celom ochrony Parku oraz o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.
6. Dla celów rozwoju zainwestowania udostępnia się szczególnie strefy BS_4 i BK_4.

Rozdział 6

Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów Parku położonych w granicach gmin Garbatka-Letnisko, Głowaczów, Sieciechów, Kozienice, Gózd, Jastrzębia, Jedlnia-Letnisko, Pionki, miasto Pionki, Policzna, Zwoleń oraz do planu przestrzennego zagospodarowania województwa mazowieckiego dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych

§ 12.1. Ustala się następujące zasady do uwzględnienia w nowych studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, dotyczące eliminacji zagrożeń wewnętrznych, obowiązujące na terenie całego Parku:

- 1) zasady i kierunki prowadzenia gospodarki rolnej:
  - a) utrzymanie istniejącej struktury terenów otwartych,
  - b) odstąpienie od ewentualnych melioracji wodnych, również prowadzonych w sąsiedztwie tych ekosystemów, które mogłyby potencjalnie wpłynąć negatywnie na ich warunki wodne,
  - c) utrzymanie otwartego charakteru ekosystemów, a w razie potrzeb dopuszcza się podejmowanie działań z zakresu ochrony czynnej, polegających m.in. na usuwaniu pojawiające się spontanicznie roślinności drzewiastej i krzewiastej,
  - d) odstąpienie od wznoszenia budynków i budowli oraz innych obiektów zmieniających charakter tych terenów,
  - e) odstąpienie od przeznaczania gruntów rolnych na cele nierolnicze,
  - f) utrzymanie użytkowania gruntów rolnych, z wykluczeniem zabudowy, w tym także zabudowy zagrodowej i budynków rolniczych,
  - g) w przypadku użytków zielonych, odstąpienie od przekształcania ich w grunty orne oraz zalesiania,
  - h) w przypadku użytków zielonych, utrzymanie ekstensywnego użytkowania kośno-pastwiskowego,
  - i) w przypadku gruntów ornych, promowanie rolnictwa ekologicznego i integrowanego;
- 2) zasady i kierunki prowadzenia gospodarki leśnej:
  - a) utrzymanie istniejących kompleksów leśnych; niedopuszczalna jest zmiana przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne,
  - b) prowadzenie gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych w oparciu o plany urządzenia lasu poddane strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko,
  - c) wprowadzenie zasady niedopuszczania do realizacji nowych obiektów budowlanych, innych niż związane z gospodarką leśną, ochroną przyrody lub działalnością dydaktyczną,
  - d) adaptuje się istniejącą zabudowę zrealizowaną zgodnie z przepisami odrębnymi z dopuszczeniem jej rozbudowy, podnoszenia standardu użytkowego oraz wymiany przy zachowaniu następujących zasad zabudowy i zagospodarowania terenu:
    - i) zachowanie istniejącego sposobu zagospodarowania, w tym funkcji zabudowy, maksymalnego współczynnika intensywności zabudowy terenu i minimalnego współczynnika udziału powierzchni biologicznie czynnej,
    - ii) zachowanie istniejących warunków architektoniczno-urbanistycznych, w tym przede wszystkim wielkości działki oraz linii i wysokości zabudowy, szerokości elewacji frontowej oraz geometrii dachu,
  - e) na terenach leśnych dopuszcza się obiekty budowlane związane z:
    - i) funkcjami ochronnymi Parku, w tym ochroną czynną,
    - ii) edukacją ekologiczną Parku,
    - iii) gospodarką leśną,
    - iv) retencją wód,

- v) ochroną przeciwpożarową i innymi funkcjami dotyczącymi bezpieczeństwa publicznego,
  - vi) realizacją małej architektury na potrzeby turystyki (np. wiaty, ławki itp.),
  - vii) niezbędne dla realizacji celów publicznych określonych w art. 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami;
- 3) zasady i kierunki prowadzenia gospodarki rybackiej:
- a) odstąpienie od wprowadzania obcych gatunków ryb i innych organizmów do zbiorników i cieków przepływających przez Park,
  - b) odstąpienie od przenoszenia ryb (również rodzinnych) spoza Parku do zbiorników wodnych – dotyczy to niekontrolowanych, spontanicznych zabiegów zarybieniowych w zbiornikach retencyjnych Parku,
  - c) wprowadzenie praktyki konsultowania z Parkiem działań dotyczących rybostanu wód, w których prowadzone są działania restytucji rzadkich ryb i raków;
- 4) zasady i kierunki zagospodarowania przestrzennego – dla terenów zainwestowanych:
- a) zainwestowanie związane z dopuszczonym przeznaczeniem terenu może być realizowane wyłącznie w granicach obszarów wyznaczonych w obowiązujących dokumentach planistycznych,
  - b) adaptuje się istniejącą zabudowę zrealizowaną zgodnie z przepisami odrębnymi z dopuszczeniem jej rozbudowy, podnoszenia standardu użytkowego oraz wymiany przy zachowaniu następujących zasad zabudowy i zagospodarowania terenu:
    - i) zachowanie istniejącego sposobu zagospodarowania, w tym funkcji zabudowy, maksymalnego współczynnika intensywności zabudowy terenu i minimalnego współczynnika udziału powierzchni biologicznie czynnej,
    - ii) zachowanie istniejących warunków architektoniczno-urbanistycznych, w tym przede wszystkim wielkości działki oraz linii i wysokości zabudowy, szerokości elewacji frontowej oraz geometrii dachu,
  - c) dopuszcza się rozwój zabudowy jedynie uzupełniającej istniejące układy osadnicze,
  - d) na terenie Parku dopuszcza się następujące przeznaczenie terenów zainwestowanych:
    - i) budynki rekreacji indywidualnej,
    - ii) budynki usług agroturystycznych,
    - iii) budynki użyteczności publicznej, w tym budynki, w których prowadzona jest działalność handlowa, gastronomiczna i usługowa, z wyłączeniem wielkopowierzchniowych obiektów handlowych w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 11 maja 2007 r. o tworzeniu i działaniu wielkopowierzchniowych obiektów handlowych (Dz. U. z 2007 r. Nr 127, poz. 880),
    - iv) budynki związane z edukacją, w tym edukacją przyrodniczą,
    - v) adaptację i rozwój funkcji wypoczynkowej istniejącego ośrodka wypoczynkowego „Polanka” przy zachowaniu jego dotychczasowego charakteru,
    - vi) na terenie ośrodka wypoczynkowego „Polanka” dopuszcza się realizację terenowych urządzeń sportowych i rekreacyjnych oraz obiektów małej architektury,
  - e) utrzymuje się określoną w istniejących dokumentach planistycznych dotychczasową intensywność zainwestowania, tj.:
    - i) wielkość działki budowlanej,
    - ii) minimalną powierzchnię terenu biologicznie czynnego,
    - iii) wysokość zabudowy,
  - f) wprowadza się zasadę niedopuszczania do:
    - i) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 59 ustawy 15 listopada 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r., poz. 1405, z późn.

zm.); zakaz nie dotyczy przedsięwzięć wymienionych w art. 17 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz. 142, z późn. zm.);

- ii) realizacji nowej zabudowy zagrodowej;
- iii) realizacji nowej zabudowy wymagającej zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- iv) realizacji nowych obiektów chowu lub hodowli zwierząt;
- v) realizacji nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;
- vi) realizacji nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 50 metrów od granicy lasów (gruntów leśnych);
- vii) ogrodzeń z materiałów prefabrykowanych; zaleca się ogrodzenia ażurowe bez podmurówki lub z przerwami w podmurówce dla zapewnienia możliwości przemieszczania się małych zwierząt.

2. Zasady, o których mowa w ust. 1, obowiązują także w przypadku dokonywania zmian studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, obowiązujących w dniu wejścia w życie uchwały.

§ 13.1. Ustala się następujące zasady do uwzględnienia w nowych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin obejmujących teren Parku:

Lp.	Kategoria	Przeznaczenie terenu	Zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego	Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego	Zasady i warunki scalania i podziału nieruchomości	Warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu
1	2	3	4	5	6	7
1	Tereny zabudowy jednorodzinnej i jednorodzinnej z usługami	Przeznaczenie podstawowe – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej; Przeznaczenie uzupełniające – usługi publiczne, tereny zieleni; Przeznaczenie dopuszczalne – usługi komercyjne, komunikacja, infrastruktura techniczna.	Podstawowe zasady kształtowania ładu przestrzennego w obszarach z zabudową to: <ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie przestrzennego rozwoju zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej, • dopuszczenie rozwoju zabudowy jedynie uzupełniającej istniejące układy osadnicze, • wyposażenie terenu w podstawowe usługi publiczne, • stworzenie ciągów drobnoprzestrzennych, ogólnodostępnych terenów zieleni (zieleńce, ogrody zabaw dla dzieci) urządzonej oraz terenów otwartych pól, pastwisk, 	Wprowadza się następujące ograniczenia: <ol style="list-style-type: none"> 1) wprowadza się zasadę nierealizowania wzdłuż cieków wodnych, kanałów i rowów melioracyjnych przedsięwzięć, które mogą mieć wpływ na ich obudowę biologiczną lub utrudniałyby do nich dostęp w ramach powszechnego korzystania z wód, w szczególności utrudniałyby prace remontowe i konserwacyjne prowadzone przez administratorów cieków; 2) przyjmuje się strefę wolną od realizacji nowej zabudowy o szerokości 100 m od rzek, cieków i zbiorników wodnych, przy czym dopuszcza się: <ul style="list-style-type: none"> • przebudowę istniejących budynków, • lokalizację obiektów związanych z energetyką wodną, gospodarką rybacką; 3) wprowadza się zasadę 	Na obszarach zurbanizowanych należy rozważyć wprowadzenie szczegółowych zasad scalania i podziału nieruchomości: <ul style="list-style-type: none"> • minimalna wielkość działek dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej: wolnostojącej – 1500 m², • kąt ustawienia budynków względem osi jezdni układu drogowego, • szerokość frontu działki. 	W obszarach z zabudową należy wykluczyć dalszy rozwój przestrzenny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, uciążliwych usług, funkcji przemysłowej czy magazynowo-składowiskowej. Preferuje się uzupełnienia i przekształcenia istniejących układów osadniczych poprzez zabudowę mieszkaniową jednorodziną, usługi publiczne, usługi komercyjne dla mieszkańców i tereny zieleni. Dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej postuluje się przyjęcie następujących wskaźników i parametrów urbanistyczno-architektonicznych jako wyjściowych do ewentualnych korekt: <ul style="list-style-type: none"> • dopuszcza się realizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej jedynie w formie wolnostojących budynków, • maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 20%, • maksymalna wysokość budynków – 10 m, • dachy głównej bryły budynków – dwuspadowe symetryczne, lub wielospadowe o kącie nachylenia do

			<p>sadów, łąk.</p> <p>Należy wykluczyć lokalizację zabudowy wielorodzinnej.</p> <p>Należy wykluczyć lokalizację funkcji uciążliwych dla zabudowy mieszkaniowej oraz biogazowni, siłowni wiatrowych.</p>	<p>nierealizowania ogrodzeń w odległości mniejszej niż 10 m od górnej krawędzi skarpy brzegowej cieków wodnych;</p> <p>4) wprowadza się zasadę niewprowadzania ścieków nieoczyszczonych bezpośrednio do ziemi i wód powierzchniowych oraz składowania odpadów komunalnych i przemysłowych;</p> <p>5) wprowadza się zasadę ochrony zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz przywodnych i przydrożnych z dopuszczeniem niezbędnych dla bezpieczeństwa osób i mienia cięć pielęgnacyjnych oraz działań ochronnych przewidzianych Planem.</p> <p>6) wprowadza się zasadę niestosowania ogrodzeń uniemożliwiających migrację drobnych zwierząt np. z prefabrykatów betonowych.</p>		<p>45°.</p> <p>Ze względu na położenie w należy przyjąć dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wysoki minimalny udział terenu biologicznie czynnego – 70%.</p> <p>Dla zabudowy zagrodowej (w tym jej adaptacji do funkcji mieszkalnictwa jednorodzinnego z usługami i agroturystyki) postuluje się przyjęcie następujących wskaźników i parametrów urbanistyczno-architektonicznych jako wyjściowych do ewentualnych korekt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 40%, • maksymalna wysokość budynków mieszkalnych – 10 m, • maksymalna wysokość budynków gospodarczych – 12 m, • dopuszcza się lokalizację obiektów budowlanych o wyższej wysokości w wypadkach uzasadnionych wymogami technologicznymi, • dachy głównej bryły budynków mieszkalnych – dwuspadowe symetryczne, lub wielospadowe o kącie nachylenia do 45°, • dachy głównej bryły nowoprojektowanych budynków innych niż mieszkalne – dwuspadowe lub wielospadowe, w nawiązaniu do charakteru sąsiedniej
--	--	--	---	--	--	--

						<p>zabudowy o kącie nachylenia maksymalnie do 45°; w wypadkach uzasadnionych wymogami technologicznymi jednospadowe.</p> <p>Ze względu na położenie należy przyjąć dla zabudowy zagrodowej wysoki minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 50%.</p> <p>Główną zasadą doboru kolorystyki obiektów budowlanych powinno być wykorzystanie kolorów naturalnych, tj. brązów, zieleni oraz neutralnych kolorów bieli, czerni, szarości i beżów.</p>
2	Tereny lasów	<p>Przeznaczenie podstawowe – tereny lasów;</p> <p>Przeznaczenie uzupełniające – nie dopuszcza się.</p>	-	<p>Zasadą główną jest ochrona terenów lasów oraz stopniowe przekształcanie monokultur sosnowych w lasy wielogatunkowe dostosowane do wymogów siedliskowych poprzez właściwą gospodarkę leśną.</p> <p>Dla ochrony strefy ekotonowej (brzegowej lasów), która charakteryzuje się największym bogactwem przyrodniczym, należy ograniczyć przekształcenia w sąsiedztwie lasów w odległości 50 m od linii brzegowej lasu. Ograniczenia przekształceń powinno obejmować wprowadzenie zasady niezmienniania przeznaczenia sąsiadujących z lasami terenów otwartych</p>	-	<p>Wyklucza się wprowadzanie nowej zabudowy, z wyjątkiem obiektów związanych z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • funkcjami ochronnymi Parku, w tym ochroną czynną, • edukacją ekologiczną Parku, • gospodarką leśną, • retencją wód, • ochroną przeciwpożarową i innymi funkcjami dotyczącymi bezpieczeństwa publicznego, • realizacją małej architektury na potrzeby turystyki (np. wiaty, ławki itp.), <p>Realizację dróg kołowych oraz infrastruktury technicznej ogranicza się do niezbędnego minimum i realizuje zgodnie z przepisami odrębnymi. Nie ogranicza się realizacji dróg i infrastruktury służącej gospodarce leśnej i ochronie</p>

				<p>(rolnych) na tereny budownictwa, ograniczenia lokalizacji obiektów budowlanych w tym dróg, sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, elektrowni słonecznych, elektrowni wiatrowych, biogazowni.</p> <p>Wyłącza się z zagospodarowania i użytkowania (w tym wprowadza się zasadę odstąpienia od melioracji wodnych) tereny podmokłe, bagna, torfowiska, oczka wodne. Dawne przekształcenia nie powinny być odtwarzane i należy pozostawić je do stopniowej renaturalizacji. Jednocześnie dopuszcza się tworzenie w obszarach leśnych oczek wodnych i zbiorników poprawiających retencjonowanie wody.</p> <p>Wprowadza się zasadę odstąpienia od zrzutów ścieków do wód powierzchniowych i gruntu oraz od tymczasowego składowania i magazynowania odpadów.</p> <p>Obiekty i obszary o znaczeniu kulturowym tj. miejsca pamięci, krzyże przydrożne,</p>	<p>przyrody.</p> <p>Wyklucza się lokalizację reklam.</p> <p>W czasie wykonywania cięć w otoczeniu bagien, torfowisk, oczek śródleśnych należy pozostawić strefę buforową.</p> <p>W obszarach leśnych, gdzie dopuszcza się rozwój rekreacji, dopuszcza się adaptację istniejących dróg i duktów leśnych do funkcji ścieżek turystycznych, w tym lokalizację tablic informacyjnych, punktów obserwacji przyrody, punktów widokowych, miejsc piknikowych wyposażonych w wiaty. Nawierzchnie ścieżek rekreacyjnych pieszych i rowerowych powinny być naturalne – ziemne, konieczne do realizacji w ciągach ścieżek mosty powinny zostać wykonane z drewna i /lub kamienia.</p>
--	--	--	--	---	--

				<p>pomniki, stanowiska archeologiczne o własnej formie krajobrazowej, budynki zabytkowe lub o walorach zabytkowych powinny zostać zachowane i wyeksponowane w krajobrazie poprzez ograniczenie zmian obiektów i właściwe zagospodarowanie sąsiedztwa.</p>		
3	<p>Tereny rolne - użytki zielone</p>	<p>Przeznaczenie podstawowe – tereny rolne - pastwisk i łąk; Przeznaczenie uzupełniające – nie dopuszcza się; Przeznaczenie dopuszczalne – rekreacja, komunikacja, infrastruktura techniczna, retencja wody.</p>	<p>W obszarach użytków zielonych należy ograniczyć realizację innych inwestycji wymagających zmiany przeznaczenia lub zmiany użytkowania gruntów, szczególnie dotyczy to najwrażliwszych na zmiany dolin cieków i obszarów gleb piaszczystych. Jednocześnie w obszarach pastwiskowych i łąkowych wyklucza się przekształcenie pastwisk w grunty orne, sady, a także zalesienia. Dopuszcza się</p>	<p>Zasadą główną jest ochrona istniejących terenów i utrzymanie ich ekstensywnego użytkowania. W obszarach użytków zielonych wprowadza się zasadę odstąpienia od zrzutów ścieków do wód powierzchniowych i gruntu oraz od tymczasowego składowania i magazynowania odpadów.</p>	<p>Dla właściwego gospodarowania i zachowania obszarów użytków zielonych nakazuje się zachowanie obecnej struktury agrarnej.</p>	<p>Tereny użytków zielonych należy wykluczyć z zabudowy a realizacja ciągów komunikacyjnych i infrastruktury technicznej powinna być ograniczona. Należy ograniczać realizację nowych ciągów komunikacyjnych i infrastruktury technicznej. Na terenach użytków zielonych, przez które przebiegają ciągi komunikacyjne dla zachowania walorów krajobrazowych należy wykluczyć lokalizację reklam w pasach drogowych. Ochroną szczególną należy objąć tereny bagien, torfowisk, oczek wodnych, które należy wykluczyć z lokalizacji koniecznych ciągów komunikacyjnych i infrastruktury technicznej. W przypadku braku alternatywnych rozwiązań w zakresie przebiegu nowych ciągów komunikacji infrastruktury technicznej – nowe</p>

			<p>budowę oczek wodnych i niewielkich zbiorników wodnych.</p> <p>Dopuszcza się podejmowanie działań z zakresu ochrony czynnej polegających na usuwaniu pojawiających się spontanicznie drzew i krzewów – przeciwdziałanie sukcesji wtórnej.</p>			<p>ciągi komunikacyjne tj. drogi takich klas jak: drogi ekspresowe, główne ruchu przyspieszonego, główne o przekroju dwujezdniowym muszą być wyposażone w przejścia dla zwierząt.</p> <p>Dla dróg niższych klas należy wprowadzić zasadę spowalniania ruchu poprzez właściwe kształtowanie przebiegu drogi i zasad ruchu.</p> <p>W obszarach użytków zielonych nie dopuszcza się lokalizacji w pasach drogowych ww. klas dróg miejsc obsługi podróżnych, parkingów, miejsc obsługi technicznej dróg. Jednocześnie, należy wykluczyć odprowadzanie wód opadowych i roztopowych z terenów dróg do systemów wód powierzchniowych znajdujących się w obszarach.</p> <p>W przypadku koniecznej lokalizacji ww. ciągów komunikacyjnych przez tereny zielone należy wzdłuż dróg wprowadzać aleje lub szpalery drzew lub w przypadku ww. wyższych klas dróg zalesienia i zakrzewienia ochronne.</p> <p>W obszarach użytków zielonych dopuszcza się lokalizację jedynie liniowych obiektów infrastruktury technicznej.</p> <p>Dla lokalizacji koniecznych ciągów infrastruktury technicznej należy wykorzystywać istniejące pasy drogowe lub ich sąsiedztwo. W</p>
--	--	--	---	--	--	---

						przypadku braku takiej możliwości, po budowie sieci infrastruktury technicznej, tereny nad lub pod siecią powinny zostać zrehabilitowane.
4	Tereny rolne – role	<p>Przeznaczenie podstawowe – tereny rolne;</p> <p>Przeznaczenie uzupełniające – nie dopuszcza się;</p> <p>Przeznaczenie dopuszczalne – rekreacja, komunikacja, infrastruktura techniczna, obiekty energii odnawialnej, tereny retencji wody.</p>	<p>Główną zasadą ochrony i kształtowania ładu przestrzennego na obszarach rolnych jest zachowanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego i innych terenów otwartych, z wykluczeniem zabudowy, w tym także zabudowy zagrodowej. W szczególnych przypadkach dopuszcza się lokalizację obiektów rolniczych bezpośrednio związanych z prowadzoną gospodarką rolną.</p> <p>Nie dopuszcza się realizacji inwestycji wymagających zmiany przeznaczenia gruntów.</p> <p>Jednocześnie dopuszcza się przekształcenie pól w</p>	<p>Zasadą główną jest ochrona terenów pól. Należy zachować istniejący układ pól w celu zachowania miedz pomiędzy nimi.</p> <p>Ochroną przed wycinką należy objąć znajdujące się w terenach pól zadrzewienia i zakrzewienia (na terenie miedz, przydrożne, przywodne), jeżeli nie kolidują z utrzymaniem systemu wodnego w obrębie pól lub nie stanowią zagrożenia bezpieczeństwa.</p> <p>Ewentualne nowe nasadzenia należy wprowadzać w tradycyjnych miejscach, tj. na miedzach, przy wodach, przy wjazdach do wsi, przy kapliczkach i krzyżach, na rozstajach i skrzyżowaniach dróg, w punktach naturalnie wyeksponowanych w krajobrazie oraz innych miejscach określonych lokalną tradycją.</p> <p>Szczególną ochroną</p>	<p>Dla właściwego gospodarowania i zachowania krajobrazów polnych nakazuje się zachowanie obecnej struktury agrarnej.</p>	<p>Tereny obszarów polnych należy wykluczyć z zabudowy kubaturowej, z wyjątkiem budynków rolniczych bezpośrednio związanych z prowadzoną gospodarką rolną.</p> <p>Na obszarach polnych dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych, z wyjątkiem dominant krajobrazowych.</p> <p>Na terenach polnych, przez które przebiegają ciągi komunikacyjne dla zachowania walorów krajobrazowych należy wykluczyć lokalizację reklam w pasach drogowych.</p> <p>W przypadku braku alternatywnych rozwiązań w zakresie przebiegu nowych ciągów komunikacji infrastruktury technicznej – nowe ciągi komunikacyjne tj. drogi takich klas jak: drogi ekspresowe, główne ruchu przyspieszonego, główne o przekroju dwujezdniowych lub dwutorowe linie kolejowe muszą być wyposażone w przejścia dla zwierząt.</p> <p>Dla dróg niższych klas należy wprowadzić zasadę spowalniania ruchu poprzez właściwe kształtowanie przebiegu drogi i zasad ruchu.</p> <p>W przypadku lokalizacji ww. ciągów komunikacyjnych należy wzdłuż dróg</p>

			<p>pastwiska lub łąki. Dopuszcza się także zakładanie sadów przydomowych oraz dla gruntów niższych klas bonitacyjnych V-VIz dopuszcza się zalesienia.</p> <p>W obszarach polnych, z wyłączeniem terenów podmokłych, bagien, torfowisk, stawów wraz z ich sąsiedztwem, dopuszcza się lokalizację terenowych urządzeń sportu np.: boisk sportowych oraz obiektów służących obsłudze ruchu rekreacyjnego np.: parkingów, szlaków rekreacyjnych.</p>	<p>obejmuje się tereny podmokłe, bagna, torfowiska i stawy wraz z przyległymi pasami terenu o szerokości 50-100 m, gdzie wyklucza się realizację nowych melioracji, zalesień, obiektów komunikacji, infrastruktury technicznej oraz obiektów związanych z gospodarką rolną.</p>		<p>wprowadzać aleje lub szpalery drzew lub w przypadku ww. wyższych klas dróg zalesienia i zakrzewienia ochronne.</p> <p>Należy ograniczać realizację nowych ciągów komunikacyjnych i infrastruktury technicznej. Dla lokalizacji ciągów infrastruktury technicznej należy wykorzystywać istniejące pasy drogowe lub ich sąsiedztwo. W przypadku braku takiej możliwości, po budowie sieci infrastruktury technicznej, tereny nad lub pod siecią powinny zostać zrehabilitowane.</p>
5	<p>Tereny wód powierzchniowych śródlądowych</p>	<p>Przeznaczenie podstawowe – wody śródlądowe, rowy,</p> <p>Przeznaczenie uzupełniające – tereny rekreacyjne.</p>	<p>Wyklucza się kanalizowanie wód płynących oraz regulacje i cieków naturalnych.</p> <p>Wyklucza się zabudowę z wyjątkiem obiektów obsługi rekreacji.</p>	<p>Ochroną przed wycinką należy objąć zakrzewienia i zakrzewienia towarzyszące ciekom wodnym.</p> <p>Ochroną obejmuje się płaty roślinności wodnej i przywodnej.</p> <p>Wprowadza się zasadę</p>	-	<p>Niedopuszczalne jest podejmowanie prac utrzymaniowych i regulacyjnych naturalnych cieków wodnych, a także przerywanie ciągłości ekologicznej cieków wodnych.</p> <p>Należy zapewnić skuteczną egzekucję zakazu wynikającego z art. 232 ustawy Prawo wodne, zgodnie z którym, zakazuje się grodzenia nieruchomości</p>

			W obszarach z wodami stojącymi wyklucza się zmniejszanie powierzchni lustra wody. Jednocześnie, wyklucza się zagospodarowanie brzegów w większym procencie niż 30% linii brzegowej.	odstąpienia od zrzutów ścieków nieoczyszczonych, składowania odpadów na brzegach.		<p>przyległych do publicznych śródlądowych wód powierzchniowych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu.</p> <p>Co do zasady nie należy modyfikować istniejących stosunków wodnych, z wyłączeniem działań służących ochronie przyrody.</p> <p>Należy zachować istniejące zbiorniki wodne na terenie Kozińskiego Parku Krajobrazowego, z dopuszczeniem bieżącej konserwacji i remontu związanych z nimi urządzeń wodnych.</p>
6	Tereny dróg i kolei	<p>Przeznaczenie podstawowe – tereny komunikacji (drogi, koleje);</p> <p>Przeznaczenie uzupełniające – usługi gastronomii, usługi noclegowe, usługi obsługi transportu.</p>	Główną zasadą ochrony i kształtowania ładu przestrzennego jest ograniczenie negatywnych oddziaływań krajobrazowych i środowiskowych dróg lub kolei.	<p>W możliwie najszerszym zakresie zachowuje się aleje, szpalery drzew i grupy krzewów położone w pasach drogowych. W pasach drogowych dopuszcza się wycinkę pod warunkiem nasadzeń nowych roślin.</p> <p>Drogi takich klas jak: drogi ekspresowe, główne ruchu przyspieszonego, główne o przekroju dwujezdniowym oraz dwutorowe linie kolejowe muszą być wyposażone w przejścia dla zwierząt oraz bezpieczne przejścia dla ludzi w miarę potrzeb. Zasady te dotyczą także modernizacji istniejących dróg ww. klas oraz przebudowy dróg niższych klas do ww. klas</p>		<p>W obszarach komunikacyjnych dopuszcza się lokalizację zabudowy usług służących obsłudze ruchu komunikacyjnego tj.: stacji benzynowych, warsztatów napraw pojazdów, usług gastronomii, usług noclegowych, przystanków kolejowych i stacji kolejowych.</p> <p>Dla zabudowy stacji benzynowych, warsztatów napraw pojazdów, usług gastronomii, usług noclegowych, stacji kolejowych wskazuje się następujące zasady:</p> <ul style="list-style-type: none"> wielkość zabudowy: wysokość i wymiary poziome budynków powinny być dostosowane do charakteru wnętrza krajobrazowego, w którym są lokalizowane zachowanie minimum 30% udziału terenu biologicznie czynnego,

				<p>oraz modernizacji i rozbudowy linii kolejowych do dwutorowych.</p> <p>Oddziaływanie ruchu komunikacyjnego środowisko terenów sąsiednich nie może przekraczać dopuszczalnych norm określonych przez przepisy odrębne.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • zabezpieczenie urządzeń magazynowania substancji ropopochodnych przed wyciekami do gruntu i wód podziemnych, • stosowanie pasów roślinności izolacyjnej o szerokości minimum 5 m w przypadkach, gdy w sąsiedztwie znajdują się budynki mieszkalne, usług publiczne. <p>W obszarach komunikacyjnych dopuszcza się lokalizację liniowych i nadziemnych, obszarowych obiektów infrastruktury technicznej.</p>
--	--	--	--	---	--	---

§ 14.1. Ustala się następujące zasady do uwzględniania w nowym planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych Parku:

- 1) dla budowy drogi ekspresowej S12 Radom – Lublin, niezależnie od wybranego wariantu - droga ta przebiega poza granicami Parku, ale okala go od południa i stanowi istotną barierę w ciągłości powiązań przyrodniczych pomiędzy Parkiem i obszarami położonymi na południe od niego:
  - a) należy dokonać wyboru takiego wariantu przebiegu drogi, który w jak najmniejszym stopniu będzie naruszał integralność Parku oraz obszarów Natura 2000, a także system powiązań z innymi obszarami;
  - b) należy zastosować wszelkie rozwiązania minimalizujących i kompensujących możliwe oddziaływania, w tym realizację możliwie dużej liczby przejść dla zwierząt, m.in. co najmniej dwóch przejść górnych – mostów krajobrazowych o szerokości co najmniej 60 m;
  - c) przejście przez dolinę Zwolenki należy zrealizować estakadą, tak aby nie naruszyć systemu hydrologicznego rzeki i jej otoczenia oraz siedlisk przyrodniczych.

Rozdział 7

Wykaz obiektów o istotnym znaczeniu historycznym i kulturowym

§ 15.1. W Parku wskazuje się następujące obiekty o istotnym znaczeniu historycznym i kulturowym:

Lp.	Gmina	Miejscowość	Opis obiektu
1	2	3	4
Lista obiektów wpisanych do rejestru zabytków			
1.	Pionki	Augustów	Budynki drewniane: wyłuszcarnia nasion (bez dobudówki) i magazyn – suszarnia szyszek z lat 30 XX w. wraz z elementami ciągu techniczno-technologicznego magazynowania i pozyskiwania nasion z szyszek
Lista obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków			
2.	Pionki	Augustów	Dom mieszkalny drewniany I ćw. XX w.
3.	Pionki	Augustów – nadleśnictwo 120	Magazyn na szyszki, drewniany I ćw. XX w.
4.	Pionki	Augustów – nadleśnictwo 120	Magazyn drewniany, I ćw. XX w.
5.	Policzna	Policzna – na końcu ul. Osiedlowej	Cmentarz wojenny (1914-1918)
6.	Garbatka-Letnisko	Molendy	Cmentarz I wojenny, 1914-1915 (I)
7.	Garbatka-Letnisko	Molendy	Cmentarz I wojenny, 1914-1915 (II)
8.	Garbatka-Letnisko	Molendy, na skraju wsi w części zach., ok.230 m od drogi powiatowej Molendy-Garbatka	Cmentarz partyzantów, AK i BCH, 1944 r.
9.	Garbatka-Letnisko	Garbatka-Letnisko, droga leśna od ul. Jaworskiego	Mogiła nieznanego żołnierza polskiego, 1944 r.
10.	Garbatka-Letnisko	Molendy, przy cmentarzu I	Kapliczka "Błogostaw Nam Boże", 1938 r.

Lp.	Gmina	Miejscowość	Opis obiektu
1	2	3	4
		wojennym	
11.	Garbatka-Letnisko	Garbatka-Letnisko, ul. Plażowa	Pomnik upamiętniający kpt. Romana Bielawskiego, 1945 r.
12.	Garbatka-Letnisko	Molendy, skraj wsi	Krzyż Powstańców Styczniowych 1863 r.
13.	Kozienice	Kociołki	Cmentarz żołnierski - I wojna światowa
14.	Kozienice	Aleksandrówka	Cmentarz - I wojna światowa
15.	Kozienice	Stanisławice	Cmentarz wojenny - I wojna światowa
16.	Jedlnia-Letnisko	Siczki	Leśniczówka, drewniana XIX/XX w.
Lista obiektów lub obszarów o najwyższych wartościach kulturowych, zasługujących na objęcie dodatkową formą ochrony prawnej			
17.	Garbatka-Letnisko	Molendy	Cmentarz I wojenny, 1914-1915 (II) - cmentarz ten prezentuje wartość historyczną dla obszaru Parku i jest w dobrym stanie zachowania.
18.	Pionki	Cmentarz w pobliżu miejscowości Krasna Dąbrowa	Kurhan z trzema drewnianymi krzyżami oraz głazem z rytem: dwie skrzyżowane szable i data 1914. Miejsce pochówku żołnierzy z 46 dywizji piechoty LANDWEHRY.
19.	Pionki	Cmentarz wojenny w Augustowie I	Mur z kamienia łamanego oraz krzyże. Wymiary cmentarza: 26x27 m. Cmentarz żołnierzy armii austro-węgierskiej i rosyjskiej, którzy polegli w 1914 r.
20.	Pionki	Cmentarz wojenny w Augustowie II	Kurhan żołnierski, 1914 r.